

PostSparBanken

Svensk posthistoria 1884-1974

Bakgrund

Historiskt så växte ett nytt samhälle fram från början av 1800-talet: Industrisamhället. I dess släptåg etablerades ett flertal banker av tre typer: Jordbrukskassor som hanterade in- och utlåning för bondesamhället, Affärsbanker som baserade sin verksamhet på egen sedelutgivning (vilken upphörde 1897, då Riksbanken fick sedelmonopol) samt Sparbanker med inlåning genom motböcker och utlåning mot borgen eller pant. År 1875 fanns det 35 Affärsbanker och år 1885 fanns det 405 privatägda Sparbanker i Sverige. Antalet postkontor var 1680 år 1882.

I december 1882 avlämnades betänkandet angående inrättande av en allmän Postsparbank, mer om detta på blad 2.

Bearbetning

Min ambition är att med hjälp av ett varierat material visa på Postsparbankens tillkomst och utveckling under 90 år i Sverige. Postsparbanken var under sin existens mer eller mindre sammanlänkad med Postverket. Initialt ställde Kungliga Postverket en majoritet av sina postkontor och sin personal till förfogande. Personalen fick nästan omgående ersättning för det merarbete som Postsparbankens verksamhet skapade. Den 1 januari 1923 överfördes det direkta huvudmannaskapet från staten till Postverket och verksamheten blev 5:e byrån inom Kungliga Postverket. Det mesta av det tryckta materialet som användes inom Postsparbanken framställdes av Postverkets Tryckeri.

Exponatet följer den fulla cykeln av händelser som är relaterade till de tjänster som Postsparbanken erbjöd allmänheten. Tjänsterna består i huvudsak av: ansökan motbok—motbok—insättning—användande av Sparkort—uttag—ränta—uppsägning av motbok.

I detalj kommer exponatet att beskriva de olika typer av dokument/blanketter/föremål som har funnits relaterat till Postsparbankens verksamhet.

Avsnitt

Exponatet har följande indelning:

- A. Postsparbankens olika tjänster som man tillhandahöll för sina kunder dvs det man skulle kunna kalla Postsparbankens tjänstecykel. Samt övriga tjänster som man tillhandahöll sina kunder.
- B. Nya sparformer som tillkom genom åren:
 - 1. Skolsparandet – 1928.
 - 2. Sjömanssparandet—1929.
 - 3. Sparklubbssparandet—1938.
 - 4. Lönsparandet: ungdomens, allmänna och nya—1949/1962/1972.

- C. Stödjande material i form av:
 - 1. Sparkort och Sparmärken.
 - 2. Kvittenskuponer.
 - 3. Skolsparhäften och Skolsparmärken.
 - 4. Reklam- och marknadsföringsmaterial.
 - 5. PT-kort relaterad till Postsparbanken.

Betydelse

Postsparbanken har haft stor betydelse för svensk posthistoria. Postsparbanken hade redan från 1884 en mycket nära anknytning till Kungliga Postverket. Postsparbanken har aldrig dokumenterats på detta omfattande sätt tidigare.

Forskning och Studier

Det existerar mycket litteratur som behandlar Postsparbanken. Min ambition har varit att samla och strukturera all den information som existerar för att skapa exponatet. Jag har haft förmånen att genom åren lära känna och utbyta information om Postsparbanken med Kjell Arvidsson, Åke Torkelstam, Ingvar Larsson och Bengt Åhlberg. En kvartett som hade omfattande samlingar, samlingar som delvis behandlade olika delar av verksamheten i Postsparbanken. Man skulle kunna uttrycka det som att detta exponat sammanställer det bästa ur deras samlingar.

Kvalitet

Det skall dock fastslås att t.ex. en bankbok är ett objekt som i allmänhet hanteras ett större antal gånger än en försändelse, som en konsekvens är dessa mer tummade och mer nötta. Min ambition har varit att ur ett större material ta med de objekt som är hela och rena. På grund av tre objekts tjocklek har jag tvingats att visa inskannade eller fotografiska bilder i stället för originalobjektet.

Sällsynthet

I exponatet finns ett större antal ovanliga och ett antal unika objekt, de senare markerad med dubbel ram. Bland de senare finns:

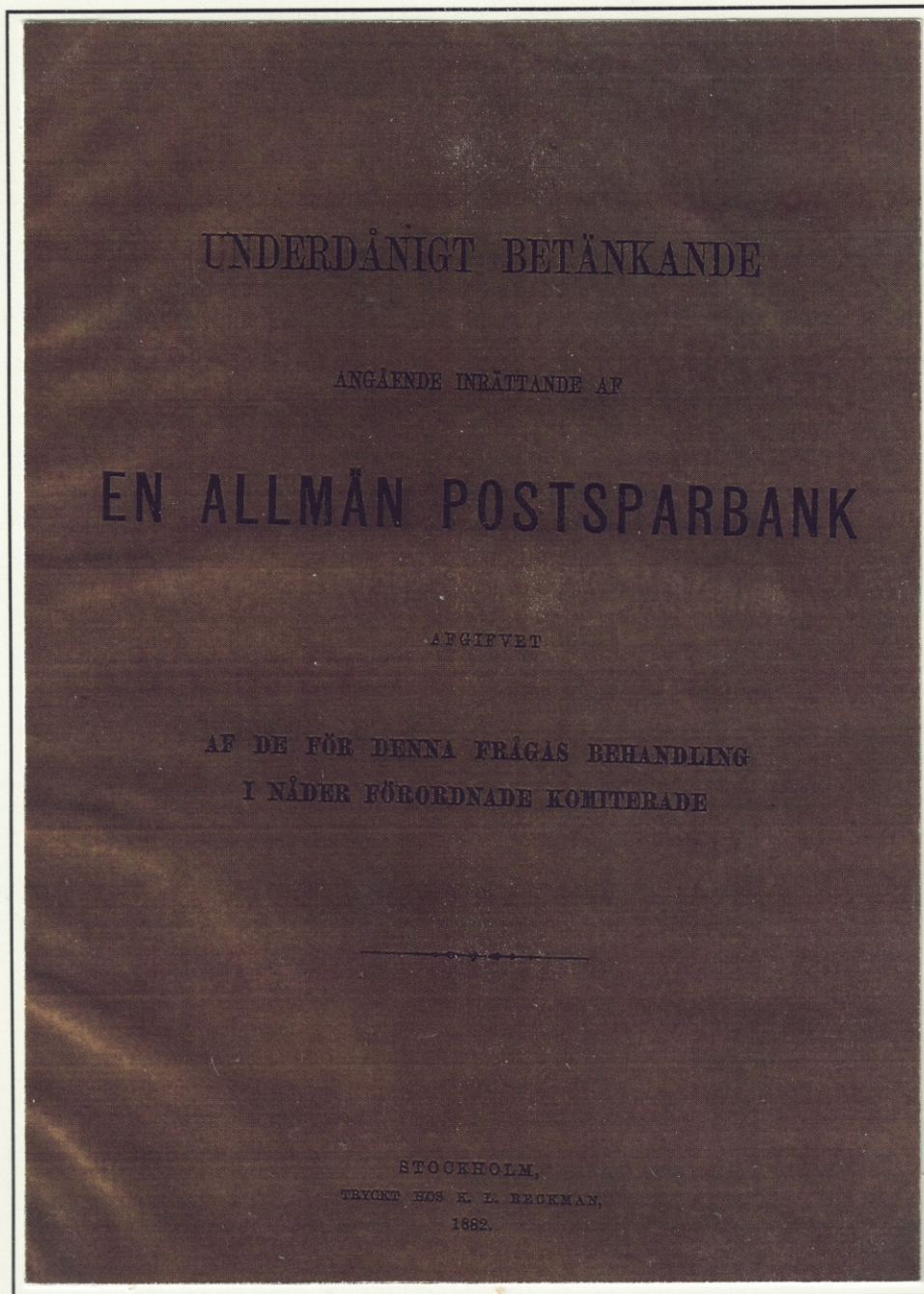
- ◆ Hörnpar av sparmärke med mottagningsstämpel
- ◆ Provtryck av tre kvittensmärken
- ◆ Sparmärke som frankering på brev
- ◆ Sparmärke som frankering på utrikes postanvisning
- ◆ De två högvalörerna, 50 och 100 kronor ur den första kvittenskupongserien
- ◆ Grammfonskivan "du skall spara en slant"

Litteratur referenser

- En allmän Postsparbank, underdånigt betänkande angående inrättade av (1882)
- Samling av föreskrifter rörande Postsparbanken
- Postverkets Allmänna och Kassa cirkulär
- Minnesskrifter och Jubileumsböcker
 - Sveriges Postsparbank 50 år 1884-1933
 - Sveriges Postsparbank 70 år (1954)
- Postbanken-postsparbank och postgiro 1884-1925-1974 (Kurt Samuelsson)

- Conor Jackson arbete med typning av Sparmärke och Kvittenskuponer, Bältespännaren 1980:2.
- Åke Torkelstams artiklar i Bältespännaren 1981:2 och 1983:1.
- Ingvar Larssons artikel i SÄLLSKAPSPOST # 4 1994
- Harald Danielssons artikel: Postsparandet i sitt historiska, sociala och folkliga sammanhang
- Kjell Arvidssons hemsida <http://kjell.smult/postsparbanken.htm> (240927)

PostSparBanken
UNDERDÄNIGT BETÄNKANDE
ANGÅENDE INRÄTTANDE AF
EN ALLMÄN POSTSPARBANK

Betänkandehäftet innehåller 4 sektioner:

- * Betänkande, ett resonemang om för- och nackdelar med införandet av en PostSparBank som avslutas med en införenderekommendation
- * Förslag till "Reglemente för PostSparBanken"
- * "Instruktion för handläggning å postanstalt"
- * Förslag till utformningen av 25 olika blanketter

Viktig information i betänkandet:

- * Den första postsparbanken startades i England 1861, år 1882 fanns det sådana banker i ytterligare 9 länder
- * Affärsbankerna fanns i större städer och stiftsstäder, de var 35 till antalet år 1875
- * Sparbankernas kontor hade kort daglig öppettid, de

var 351 till antalet år 1880

Betänkandet föreslog att minimiinsättningen skulle vara 1 krona och att räntan skulle vara lägre än sparbankernas och att ingen ränta skulle utgå på belopp över 1.000 kronor

Målet med införandet av en PostSparBank var att:

- * Ge "småfolket" ekonomisk och moralisk uppfostran
- * Skapa en bank med statens garanti och förvaltning
- * Skapa en bank som genom att utnyttja postkontoren få en stor verksamhet i landets olika delar samt ökad tillgänglighet genom postkontorens längre öppettider
- * Kunna betjäna den rörliga delen av befolkningen, för de som inte arbetade på hemorten
- * Förmedla försäljningen av statens obligationer

Då jag inte vill skära sönder häftet är det inskannat och en förminskad bild visas ovan.

Blankett n. 1

*Uppskrift**Nr 88035.***Sveriges Postsparbank.****Anhållan om motbok.**

Anhållas om utfärdande af motbok med Postsparbanken
 för *Karolina Larsson*
 född ~~den~~ den *27 November 1862*
 hemvist: *Korpilombola*
 yrke eller tjänst: *Piga*
 föräldrars ^{res} eller ~~måtsmans~~ namn: *)

Korpilombola den *30 januari 1886.*

Karolina Larsson

På grund häraf är tili förmån för *Karolina Larsson*
 utfärdad motboken n. *23457* ser. *A*, på hvilken första insätt-
 ningen denna dag verkstälts med *Tio* kronor.

~~Hävar~~ *Korpilombola* den *30 januari 1886.*
 Postanstalten i

J. Mergström

*) Uppgifvas endast i det fall att motbok begäres för minderårig.

Vidimeras ex officio.
P. S. Fant.

(Blankett n. 1.
 November 1885.)

Insändes med första post direkt till Postsparbanksbyrån.

Enligt reglementet för postsparbanken § 2 Mo. 3, skall i samband med första insättningen alla erforderliga uppgifter lämnas om den blivande motbokens ägare. Anhålls motboken för en minderårig bör även föräldrarnas namn uppges. Uppgifterna skrivs på Blankett n. 1 av vederbörande posttjänsteman. Om motbokens ägare är skrivkunnig skall blanketten underskrivas av den nyöppnade motbokens ägare. Om denne inte är skrivkunnig så undertecknas blanketten av vederbörande posttjänsteman och motbokens ägare bör förse blanketten med sitt bomärke. Blanketten förses med motbokens seriebokstav och nummer och sändes till Postsparbanksbyrån.

N:o 81321 ser. A.

År och månad	Dag	Insatta eller uttagna belopp	Kronor	öre.
1883	Juni 16	Insatt FEM kronor. BERGÖVA 16 6:55 Gjöding	5	00
	Juli 31	Insatt TVÅ kronor. BERGÖVA 31 7:55 Gjöding	2	00
	Sept 17	Insatt EN krona. BERGÖVA 17 8:55 Gjöding	1	00
	Jan 28	Insatt EN krona. BERGÖVA 28 18:25 H. Gjöberg	1	00
	Jan 28	Insatt EN krona. BERGÖVA 28 18:25 H. Gjöberg	1	00
	Mar 22	Insatt EN krona. BERGÖVA 22 9 H. Miller	1	00
			11	

Fortsättning från föregående blad rörande villkoren på sidan 1-4 i motboken
"Sammandrag af författningar, hvilka röra allmänhetens förhållande till
postsparbanken."

-Den som vill lyfta behållning helt eller delvis skall skriftligen på avsedd blankett göra begäran samt ange på vilken postanstalt utbetalningen skall ske. Om beloppet är högst 50 kronor skall uppsägningen ske minst 10 dagar i förväg, om beloppet överstiger 50 men inte 500 kronor så skall den ske 30 dagar i förväg, om beloppet överstiger 500 kronor så skall uppsägningen ske 60 dagar i förväg.

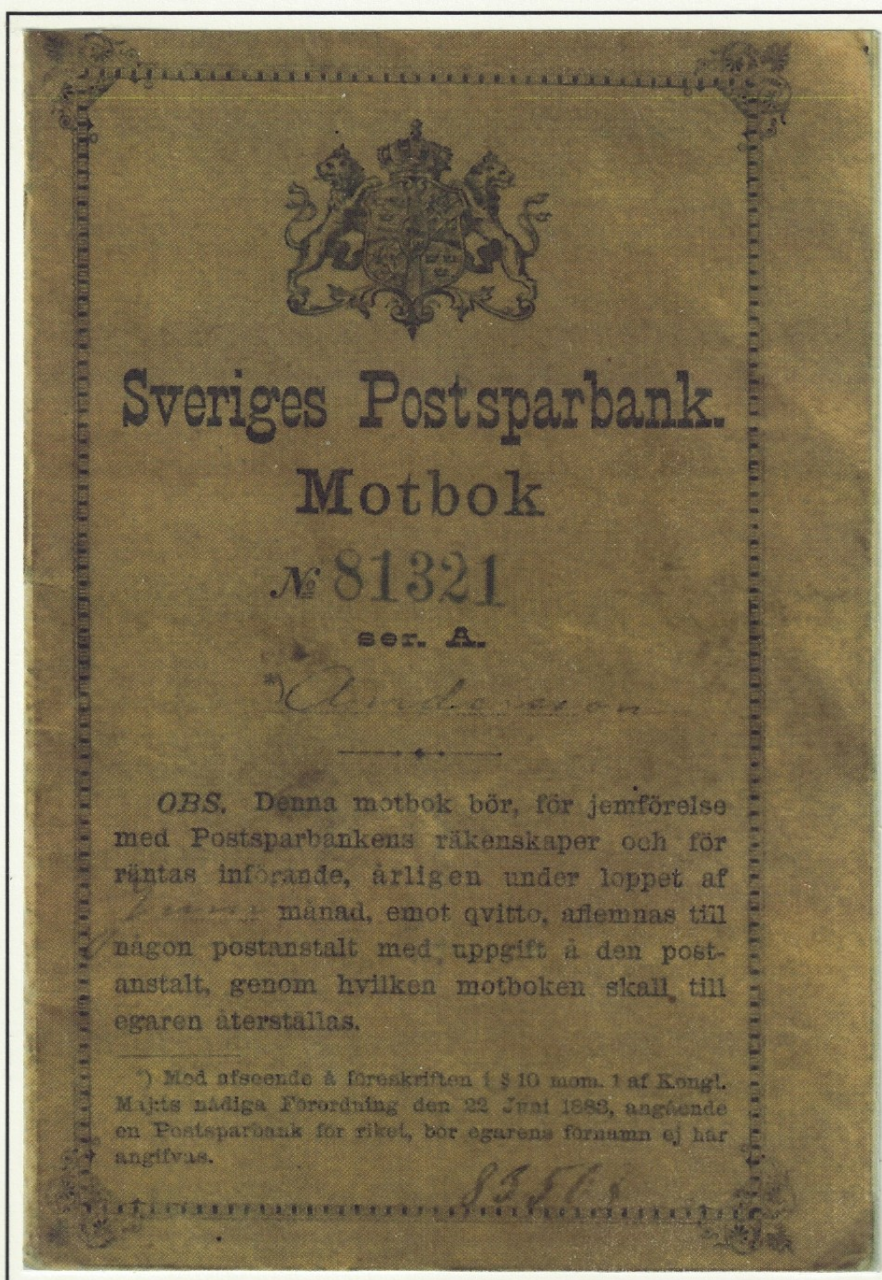
-Gift kvinna må, äfven utan mannens samtycke, uppsäga och lyfta medel.

-Minderårig som uppnått en ålder av 15 år, kan utan målsmans tillåtelse förfoga över motbokens medel.

-En gång varje år, före utgången av den månad, då motboken öppnades (finns antecknad på motbokens framsida) bör motbok inlämnas mot kvitto för granskning och räntebekräkning.

-Förloras motbok, måste detta genast anmälas, poststyrelsen annonserar då tre gånger i allmänna tidningar. Sex månader efter sista efterlysningen ägt rum utfärdas ny motbok.

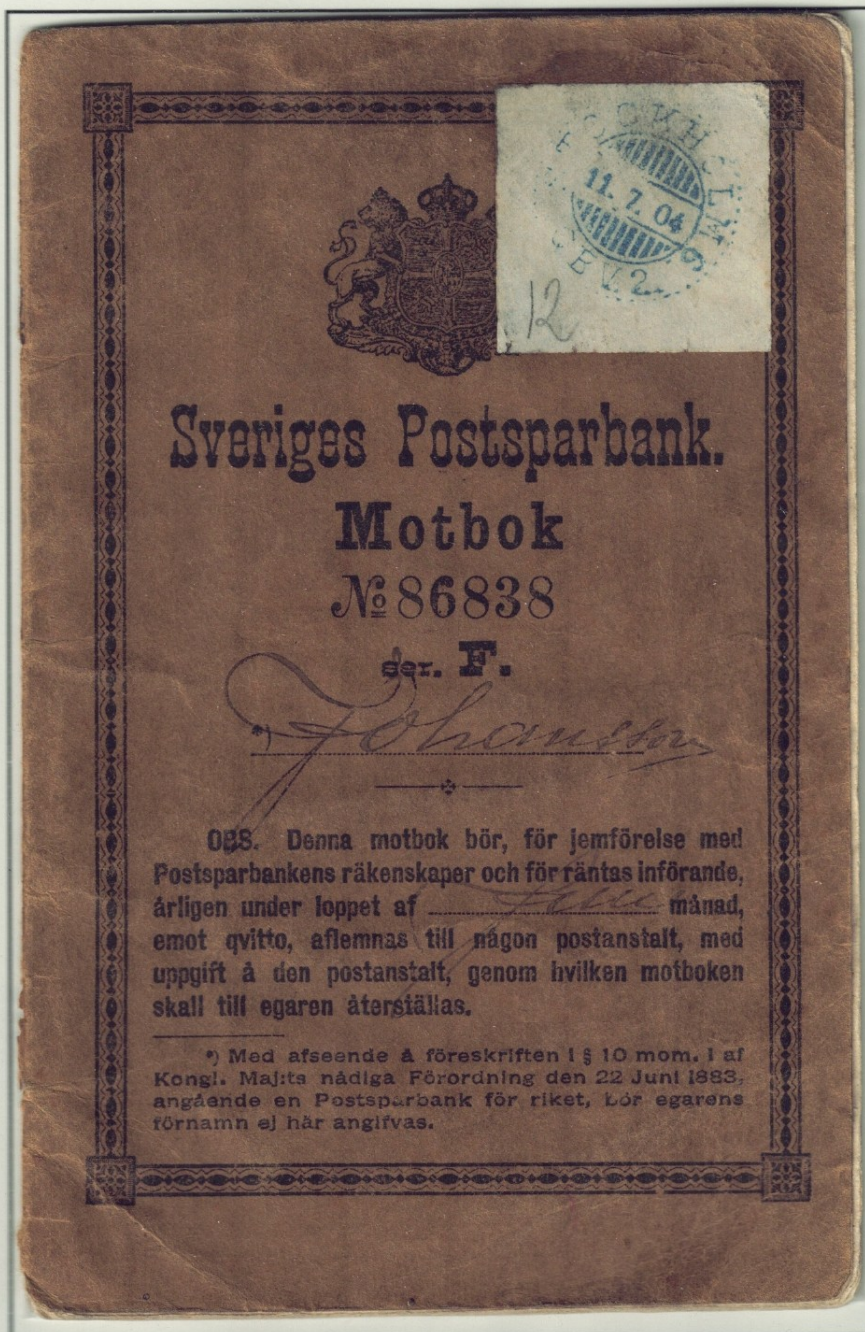
-Räntan å insatta sparbanksmedel är genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 21 september 1883 till början bestämd till 3,6 procent för år räknadt.

Kopia av motbokens framsida, tryckt hos K. L. Beckman, Stockholm 1883. Originalen finns uppvikt på nästa blad De fyra första sidorna innehåller "Sammandrag af författningar, hvilka röra allmänhetens förhållande till postsparbanken." dvs villkoren:

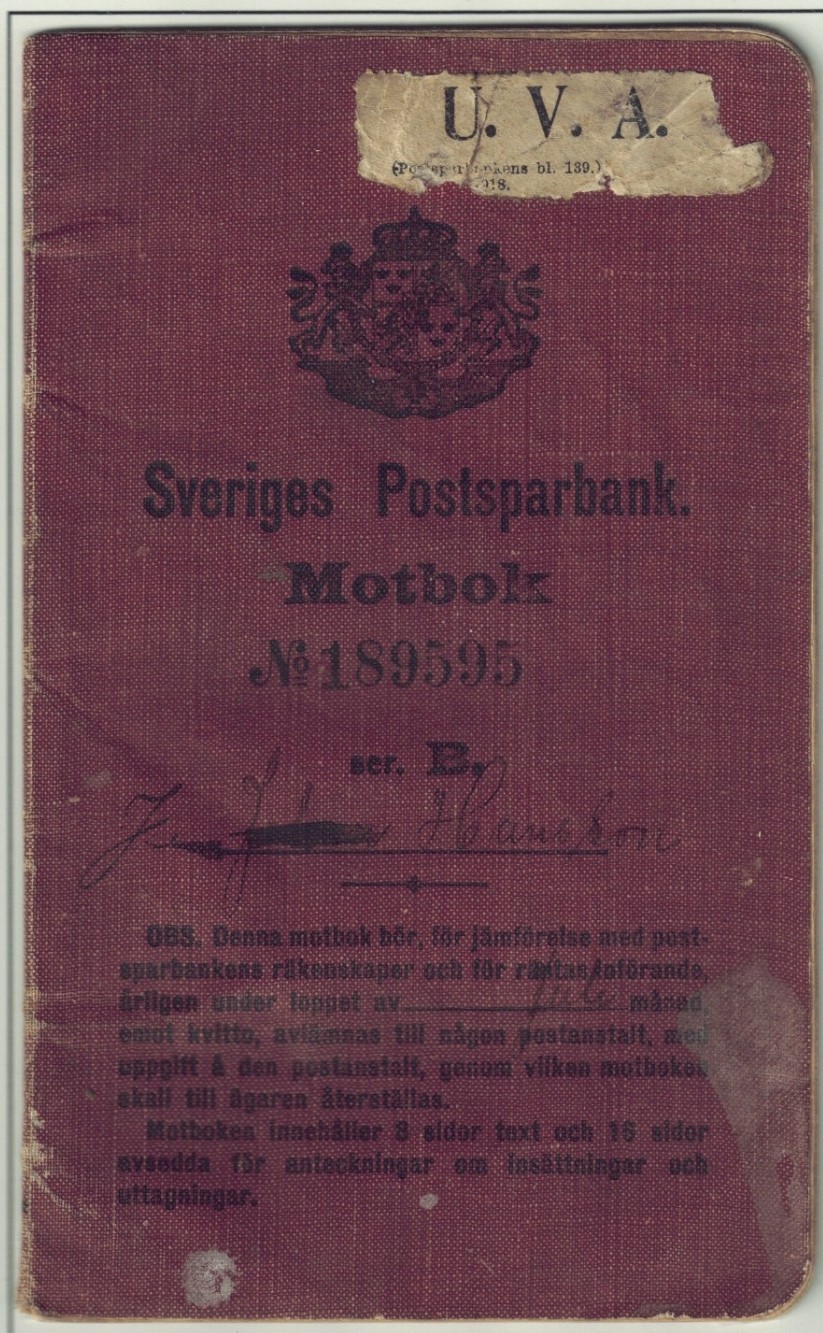
- Insättningen kunde verkställas antingen med kontanter, med sparkort som blivit fyllt med sparmärken eller med en förfallen räntekupong.
- Minsta insättningsbelopp var 1 krona och insättningar får endast ske i helt krontal.
- Ränta för inestående medel fås endast för hel månad, beräknat från månaden efter insättningen. Räntan skall vid årets slut läggas till kapitalet. Man får ränta för ett belopp av maximalt 1.000 kronor.
- Motboken var gratis och en person fick bara inneha en motbok.
- Vid insättningen skall beloppet *quitteras av posttjensteman* genom att *anbringa en eller flera quittenskuponger* svarande mot det insatta beloppet, varje kupong skall förseas med tjänstemannens namnteckning och postanstaltens datostämpel.

Motbok med oblat

Motböcker från 1884 och en del år efter kan vara försedda med en eller flera fyrkantiga pappersoblater, cirka 4×4 cm stora, fastklistrade på ovansidans övre högra hörn. På vissa motböcker har lappen eller lapparna rivits bort, men ofta finns i så fall fortfarande pappersrester kvar. Varje lapp bär eller bär en datumstämpel, och i de flesta fall är lapparna placerade ovanpå varandra. Enligt uppgifter som inte har kunnat bekräftas, användes de under Postsparbankens tidiga år som ett praktiskt hjälpmedel för det avsändande kontoret att markera när en motbok hade sänts in till Postsparbanksbyrån efter genomförd kontroll och ränteberäkning.

Motbok U.V.A.

Ett försök till ytterligare förbättring av uttagsprocessen var införandet av U.V.A. – Uttag vid anfordran. Det syftar på medel som kunde tas ut utan föregående uppsägningstid, alltså vid anfordran.

U.V.A. innebar att uttag, fick göras på motbok där ägaren i förväg begärt att detta skulle vara möjligt. Postsparebankens styrelse meddelade den 15 oktober 1912 villkoren för U.V.A.:

- Ansökan om att få göra U.V.A. gjordes på Bl nr 79. På ansökan skulle motboksägarens för- och efternamn ifyllas. Ansökan gällde inte bara för ett enskilt uttagstillfälle utan för uttag från ett specifikt konto i all framtid.
- Man måste anmäla till Postsparebanksbyrån på vilket eller vilka – maximalt fem – postsparebankskontor man önskade få framtida U.V.A.-utbetalningar gjorda.
- U.V.A. fick på en motbok inte ske oftare än en gång per vecka.
- Varje uttag måste vara minst 5 kronor och som mest 50 kronor.
- U.V.A. kunde endast göras om postkontorets befintliga kontantkassa tillät det.
- Man måste meddela till Postsparebanksbyrån varje gång man önskade göra en U.V.A.-utbetalning på Bl nr 603.
- Till de begärda postsparebankskontoren översändes en kopia på ansökan om U.V.A., så att kontoret kunde hålla ordning på vilka motböcker de kunde förväntas göra U.V.A.-utbetalningar från.

Den 1 mars 1919 infördes särskilda U.V.A.- motböcker. För att erhålla en U.V.A.- motbok krävdes att en särskild ansvarsförbindelse undertecknades, varefter ett identitetsbe-

vis utfärdades av Postsparbanken till motboksägaren. Detta bevis överlämnades i ett tillslutet kuvert, som skulle uppvisas vid varje uttag.

SVERIGES POSTSPARBANK

Motboksägarens fullständiga namn: *Astrid Karoline Waldén*

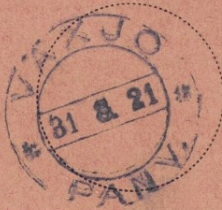
född: *1902 - 10 - 2*

hemvist och bostadsadress: *Växjö
Ingen Maria Petersson Sandg. 26*

levnadsyrke: *Lev. elev.*

Motboksägaren tecknar:
Målsmannen *Astrid Waldén*

Egenhändig namnteckning

(Postsparbankens bl. 140.)
1918.

Identitetsbevis

N:r **92843**

Motb. n:r *6181* ser. *8*

Till vänster visas en kopia av en något beskuren framsidan till det Identitetsbevis som utfärdades som resultatet av den ansvarsförbindelse som lämnades vid utfärdandet av

en U.V.A. motboken. Till höger visas baksidan på Identitetsbeviset i original.

SVERIGES POSTSPARBANK

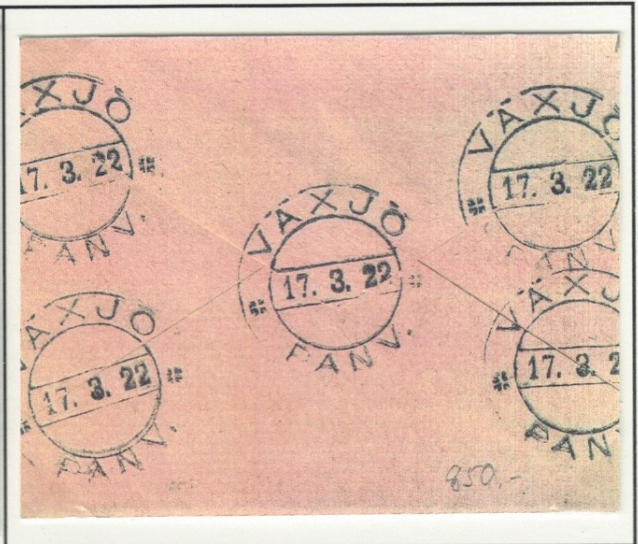
Identitetsbrev,
innehållande

identitetsbeviset n:r *92843* avseende

motboken n:r *6181*, ser. *8*

Detta identitetsbrev bör förvaras skilt från motboken. Brevet är gällande endast om det företes obrutat och oskadat.

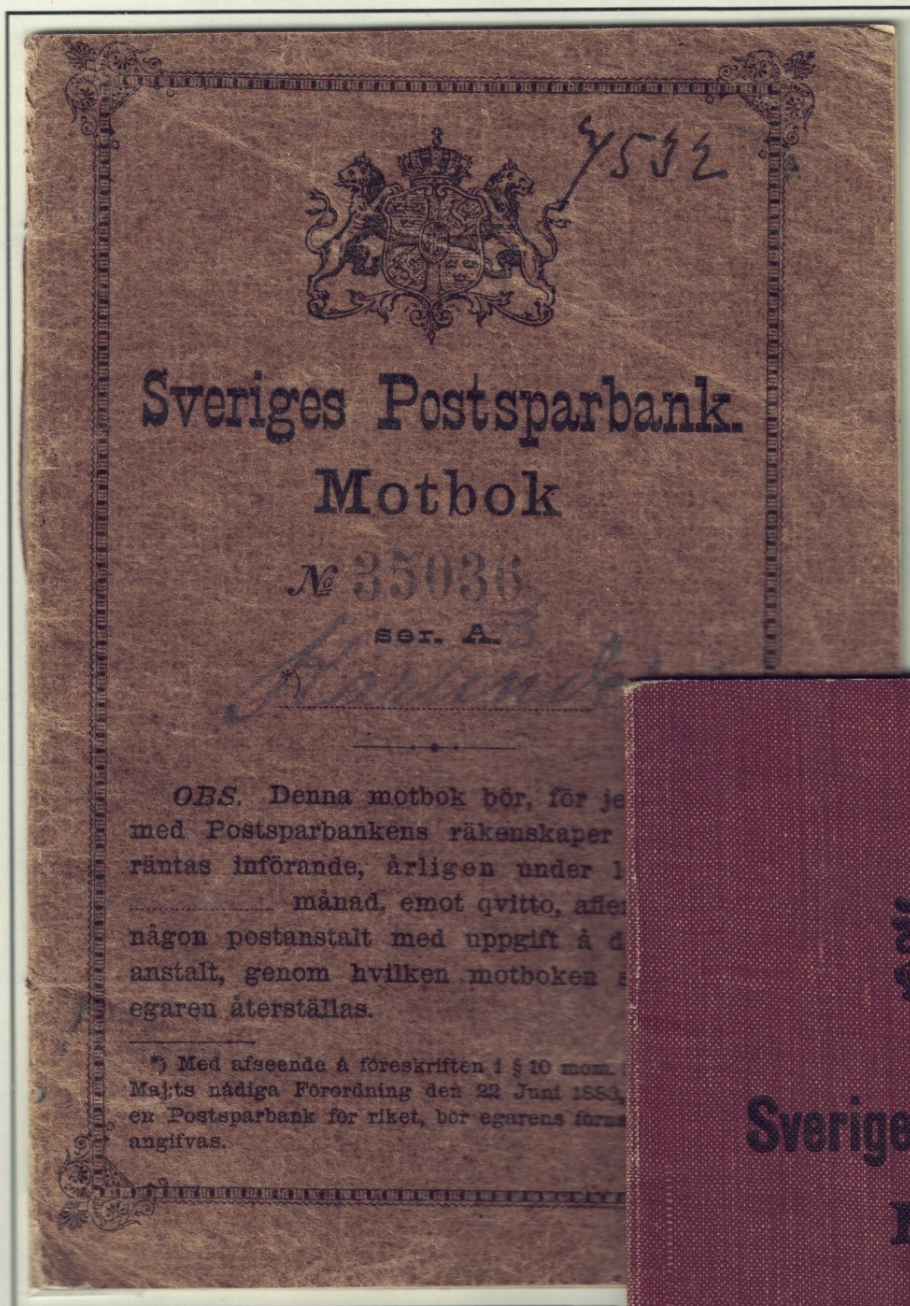
(Postsparbankens bl. 141.)
1918.

Till vänster visas framsidan i original till det Identitetsbrev där Identitetsbeviset skulle förvaras förslutet. Till höger visas baksidan på kopia av ett något beskuret Identitetsbrev. Vid uttag på en U.V.A. motbok skulle Identitetsbrevet överlämnas förslutet till postsparbankspersonalen. Perso-

nalen öppnade kuvertet och förvissade sig om att det var motboksägaren. Efter uttaget stoppades Identitetsbeviset i ett nytt kuvert, Identitetsbevisets n:r och motbokens n:r och serie antecknades på kuvertet. Kuvertet klistrades igen och förseglades med ett antal stämpelavtryck.

Motböckernas olika typer

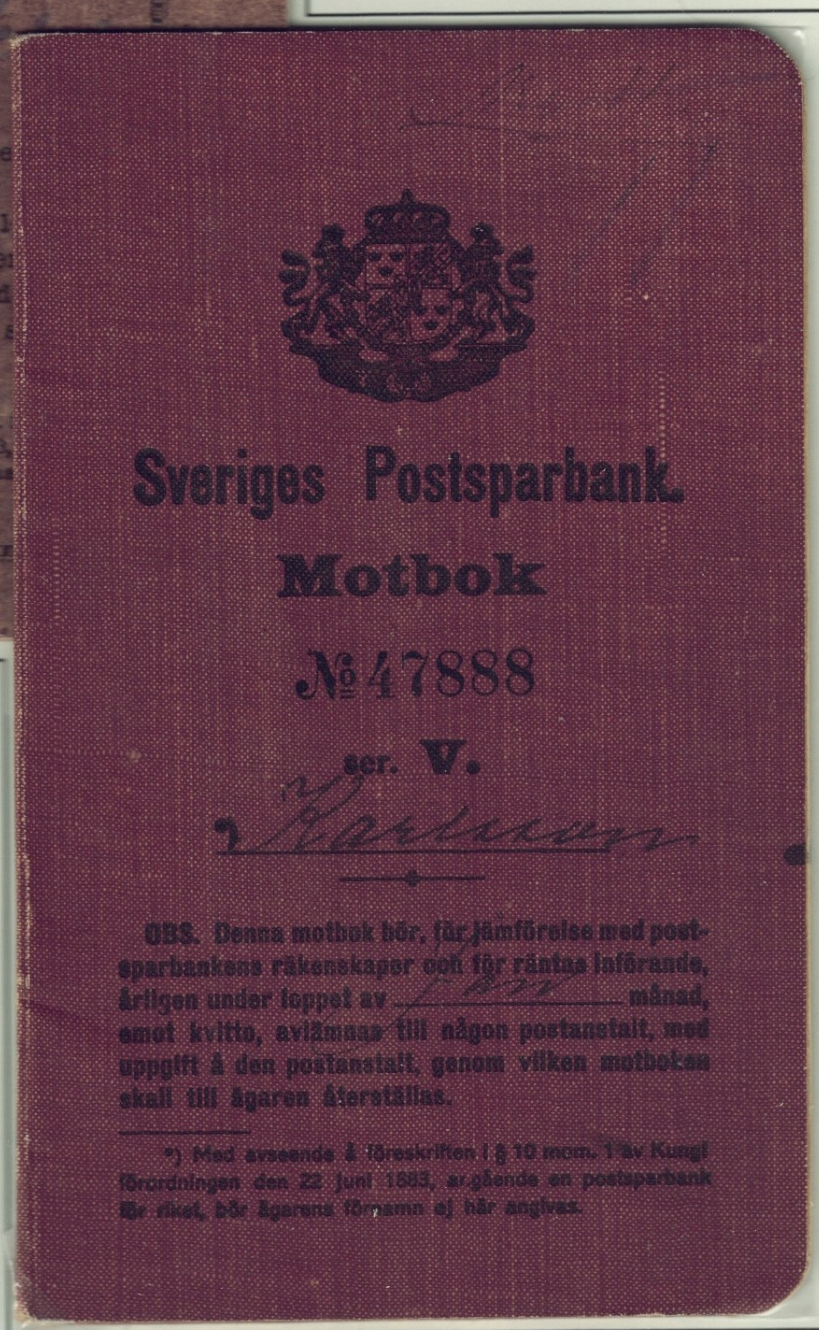

Till vänster
Motbok ser A.

Typ I, tryckt i Stockholm hos K.L Beckmans tryckeri år 1883. Motböcker av typ I blev tryckta under mer än 30 år och är kända för att ha tryckts hos många olika tryckerier:

- Lithografiska Aktie-Bolaget i Norrköping
- Bergs Boktryckeri i Stockholm
- Andréens Boktryckeri Aktiebolag i Stockholm
- Köersners Boktryckeri A.-B. i Stockholm
- Victor Pettersons Boktr. A.-B. i Stockholm
- Svenska Skolmaterial A.-B. boktryckeri i Gävle

Sveriges Postsparbank har som beställare av motböckerna varit mycket detaljerad i sin kravställning vad gäller utformningen av motböckerna. Trots det finns det mindre skillnader från de olika tryckerierna i utformningen, dock inte i texten, av motböckerna, men det krävs ett tränat öga för att upptäcka de små skillnaderna.

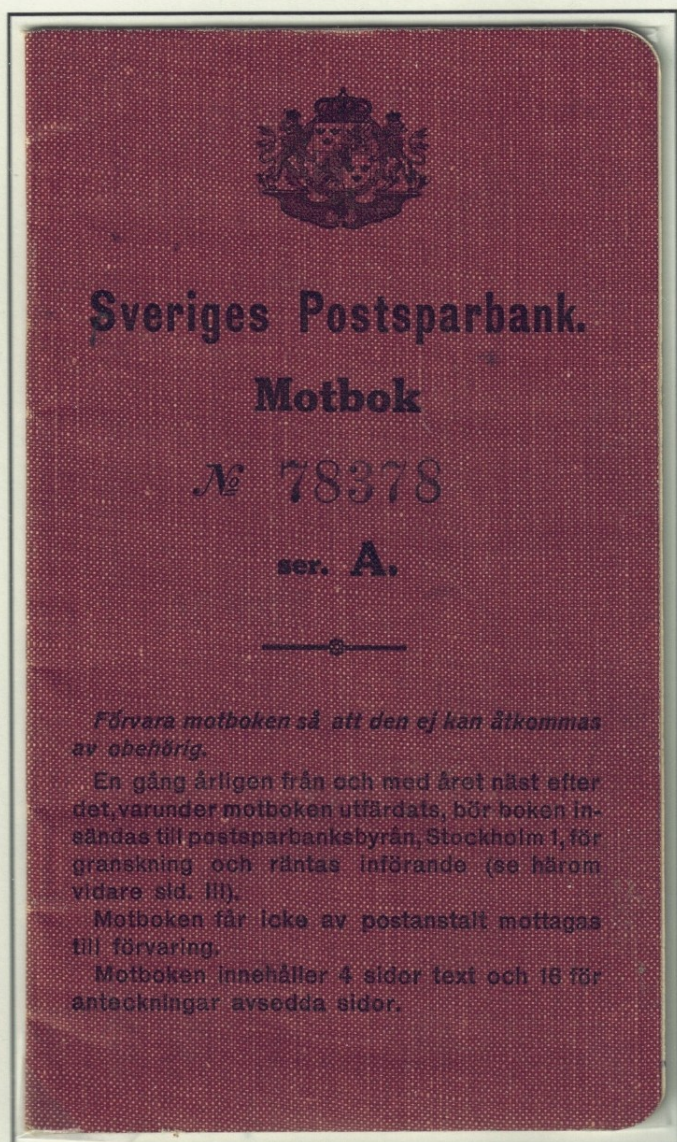

Till höger
Motbok ser V.

Typ II, tryckt i Stockholm hos R. W. Staflanders tryckeri 1914. Inga andra tryckerier är kända för att ha tryckt motböcker av typ II.

OBS. Denna motbok hör, för jämförelse med postsparbankens räkenskaper och för räntas införande, årligen under loppet av 12 månad, emot kvitto, avlämnas till någon postanstalt, med uppgift å den postanstalt, genom vilken motboken skall till ägaren återställas.

*) Med avseende å föreskriften i § 10 mom. 1 av Kungl. Förordningen den 22 juni 1883, angående en postsparbank för riket, bör ägarens förnamn ej här angivas.

Motbok ser A.

Typ III, tryckt i Stockholm hos Kungliga Hofboktryckeriet Iduns Tryckeri A.-B. år 1922. Motböcker av typ III blev även tryckt hos Postverkets Tryckeri år 1923.

År 1923 var första gången som Postverkets Tryckeri tryckte motböcker för Postsparbanken.

Motbok ser 4.

Typ IV, tryckt i Stockholm hos Postverkets Tryckeri 1952 Bl. 602 (Nov. 52). Typ IV trycktes omväxlande under 30 år av Pv. Tr. och Göteborgs Litografiska AB.

SVERIGES
POSTSPARBANK

12 MÅNADERS
KAPITALRÄKNING

Nr **274304** · Ser. **22**

Förvara motboken
så att den ej kan åtkommas av obehörig!

POSTBANKEN
SVERIGE

12 MÅNADERS
KAPITALRÄKNING

Typ V 12 MÅNADERS
KAPITALRÄKNING
Tryckt Pv tr Sth1962 Bl 649
(Mars 62). Trots namnbytet
till Postbanken 1960 är det
tryckt SVERIGES POST-
SPARBANK på omslaget.

Typ V 12 MÅNADERS
KAPITALRÄKNING
Tryckt Pv tr Sth1970 Bl
2123.03. Nu står det POST-
BANKEN SVERIGE på
omslaget.

POSTBANKEN
SVERIGE
KAPITALSAMLINGSBOK

Typ V KAPITALSAMLINGSBOK
Tryckt Pv tr Sth1971 Bl 2123.15. Tryckt POSTBANKEN SVERIGE på omslaget.

SEMESTERBOK

SVERIGES POSTSPARBANK

MOTBOK

Nr 316560 Ser. B

Förvara motboken
så att den ej kan åtkommas av obehörig!

6026

Ovan

Typ IV SEMESTERBOK är en av de ovanliga motböckerna.
Tryckt hos *Wesåta* GÖTEBORG LITOGRAFEN 1939
GÖTEBORG

Ovan till höger

Typ V 6 MÅNADERS KAPITALRÄKNING
Tryckt Pv tr Sth 1962 Bl 648 (Mars 62).

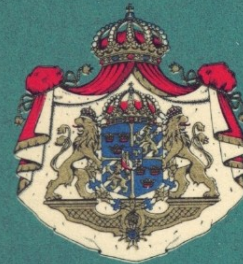
SVERIGES POSTSPARBANK

6 MÅNADERS

KAPITALRÄKNING

Nr 201101 Ser. 21

Förvara motboken
så att den ej kan åtkommas av obehörig!

SVERIGES POSTSPARBANK

LÖNSPARBOK

Nr 3959 Ser. 19

Förvara motboken
så att den ej kan åtkommas av obehörig!

Typ V LÖNSPARBOK
Tryckt Pv tr Sth 1961, Bl 647 (Jan 62).

Semesterbok

Semesterboken introducerades 1939 och hade ett anorlunda utseende, färgen var senapsgul och varannan sida i boken innehåller teckningar av konstnären Eigil Schwab, tillsammans var det fjorton olika teckningar. Dessa sidor skall **inte** utnyttjas för anteckningar och kvittenskuponger vid insättningar och anteckningar vid uttag. Semesterboken fick blankettnummer 602 b.

Fyra av teckningarna finns även avbildade på fyra PT-kort: D4, D5, D6 och D7 enligt Weiss - Öbergs sammanställning.

Tryckt hos **Wezäta** GÖTEBORG LITOGRAFEN år 1939. Postverket har inte gjorts sig känd för att vara duktiga på att informera om när man lägger ner en tjänst. Den 13 november 1951 meddelas i Postens Cirkulär i § 77 att: Semestersparböcker är inte längre efterfrågade varför blanketten för att anmäla semesterdagbok (bl. 602 b) skall dras in. Vilket innebar att inga nya Semesterböcker kommer att lämnas ut och de befintliga böckerna kommer successivt att försvinna.

Motbok utan kvittenskuponger

Nr 452441		Serie 12	
POSTSPARBANKSBOK			
Efternamn <i>Långström</i>			
Samtliga förnamn <i>Gunnel Birgitta</i>			
Födelseår	-mån	-dag	
<i>41</i>	<i>10</i>	<i>07</i>	<i>8062</i>
Föräldrars eller förmyndares namn			
Förbehåll			
Med Postbanken avses i denna handling Post- och Kreditbanken, PKbanken.			
Stämpel	Postfunktionärs namn <i>Ekshid Johann</i>		
	Uppgifterna här ovan får inte ändras eller kompletteras av annan än postfunktionär.		

Nr 452441		ser. 12	
Transport			
<i>74.11.26</i>	<i>8276</i>	in	<i>3200-</i>
<i>5667-0011</i>	<i>Inkluderat i löneutbetalningen</i>		
<i>74.12.02</i>	<i>6031</i>	in	<i>5996-</i>
<i>5667-0050</i>	<i>Sex tusen nio hundra nio sek</i>		
Transport			

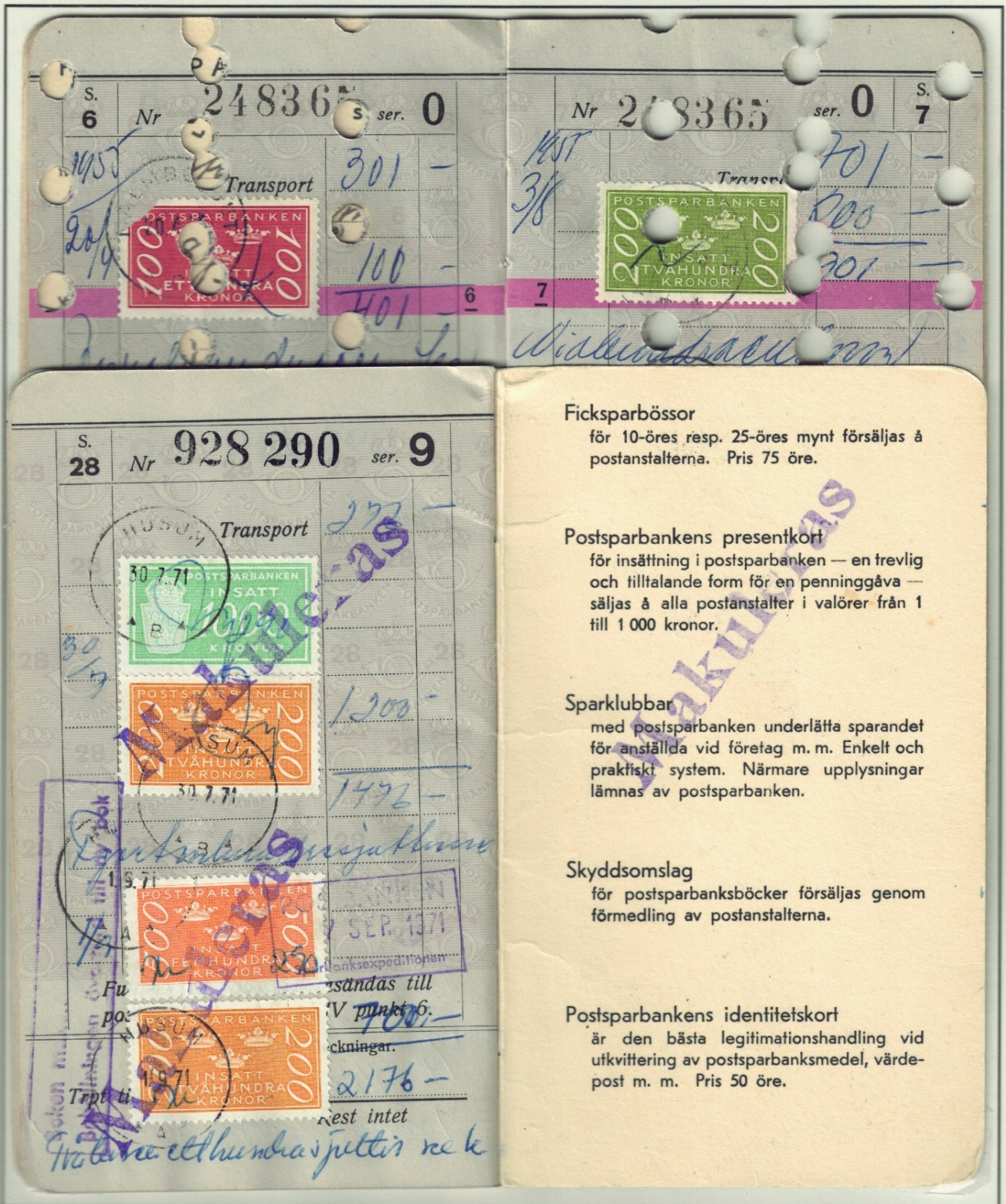
En motbok uttagen 26.11.74. Den 1 juli 1974 slogs Postbanken och Kreditbanken samman till PK-banken, trots det är detta en motbok från PostSparBanken. Visserligen finns det ett avtryck, på omslagets sida 2, från en gummistämpel med texten: "Med Postbanken avses i denna handling Post- och Kreditbanken, PKbanken", se sidan 1 i motbokens inlaga ovan. Insättningarna i boken är alla gjorda med en I-stämpel, inga kvittenskuponger förekommer. Uttag gjordes till en början med manuella noteringar.

13.12.74	KASSA	REST RÄNTAN	
<i>75.01.21</i>	<i>4186</i>	in	<i>800-</i>
<i>5667-0045</i>	<i>800-</i>		
<i>750214 100</i>	UT		<i>00.00</i>
<i>58300021</i>	SALDO		<i>00.00</i>
Transport			

<i>17.8.77</i>	<i>500-</i>
<i>3500-</i>	
<i>770822 055</i>	UT <i>500.00</i>
<i>56500077</i>	SALDO <i>3.000.00</i>
<i>770824 007</i>	UT <i>1.000.00</i>
<i>54470052</i>	SALDO <i>2.000.00</i>
Express label tipped used	
<i>0088</i>	<i>1500-</i>
Transport	

Efter PKM-maskinernas införande, succesivt från början av 1975, upphörde man med att dokumentera uttagen manuellt. I stället blev alla uttag gjorda med maskin, se fotokopian ovan.

Makulering av Motbok

Ficksparbössor

för 10-öres resp. 25-öres mynt försäljas å postanstalterna. Pris 75 öre.

Postsparbankens presentkort

för insättning i postsparbanken — en trevlig och tilltalande form för en penninggåva — säljas å alla postanstalter i valörer från 1 till 1 000 kronor.

Sparklubbar

med postsparbanken underlätta sparatet för anställda vid företag m. m. Enkelt och praktiskt system. Närmare upplysningar lämnas av postsparbanken.

Skyddsomslag

för postsparbanksböcker försäljas genom förmedling av postanstalterna.

Postsparbankens identitetskort

är den bästa legitimationshandling vid utkwittering av postsparbanksmedel, värdepapper m. m. Pris 50 öre.

Det fanns två skäl till att en motbok skulle makuleras och i huvudsak två sätt att makulera en motbok. Motboken makulerades antingen för att dess kondition var så dålig att den bedömdes att inte kunna användas fortsatt. Det andra skälet, som var det vanliga, var att motboken blivit fulltecknad.

Överst: en motbok som makulerats med hjälp av ett hålslag. Man har lyckats så väl med sitt värv så att motboken knappt hänger ihop.

Underst: en motbok som makulerats med hjälp av stämpelavtryck. Astrycket **Makuleras** från en gummistämpel slagen över varje kvittenskupong. Förutom dessa stämpelavtryck finns ytterligare några. Motbokens inlagas första sida inleds med ett ifyllt gummistämpelavtryck: **Överfört fr. motbok Nr.....Ser....** Motbokens inlagas sista sida innehåller två stämpelavtryck båda inom ram, dels: lodrät längs vänster kant **Boken makuleras behållningen överförd till ny bok** och dels vågrät nertill i höger sida **POSTBANKEN 7 SEP. 1971.**

SVERIGES POSTSPARBANK.

Journal

öfver de vid poststationen i *Karlstorp*
den *24 December* 188*6* verkställda insättningar i Postsparbanken.

Duplett

Ord- nings- n:r.	Motbokens		Datum å bevis om godkänd ränte- kupong.	Namn å motbokens egare.	Belopp		Anmärk- ningar.
	nummer	serie.			Kronor.	öre.	
1	43343	A		<i>Björngren</i>	2		

Omsändande *1* kronor *98* öre levereras härmed till postkontoret i *Postinspektionen i Malmö*.
Karlstorp poststation den *24 December* 188*6*.
J. Nilman

Specifikation:
Kontant *1* kr. *98 öre*
Sparkort: *1* st. å 1 kr. *1*
Bevis om godkända räntekuponger:
st. *1* kronor *98* öre.

Förenämnda *En 1/1* kronor *98* öre
quitteras.
postkontor den *1886*
Bingo Nilman

<i>Afgår belöpande ersättning för 1 insättningar</i>		<i>2</i>
	<i>Rest</i>	<i>1 98</i>

Obs. Insändes i 2 exemplar till det postkontor eller den postinspektion, hvarunder poststation lyder.
(Blankett N:o 18)
Oktober 1888.

Journal, Blankett N:o 18 tryckt i Oktober 1883 öfver de vid poststationen i Karlstorp den 24 December 1886 verkställda insättningar i Postsparbanken. Insändes i 2 exemplar till det postkontor eller den postinspektion, hvarunder poststation lyder.

Från Postsparbankens start hade man beslutat att en ersättning skulle utgå till den posttjänsteman som tog emot en insättning, mottagaren skulle erhålla 2 öre för varje insättning. Ersättningen ökades till 3 öre den 1 januari 1918. Ovanpå journalen finns en förminskad (50%) kopia av baksidan. Där man läser att insättningen inte utgjordes av kontanter utan av ett Sparkort, dessa kort hade när de var fullt ifyllda med 10 sparmärken ett värde av 1 krona. Mottagaren av blanketten var Postinspektionen i Södra Distriktet.

*Duplikat***Sveriges Postsparbank.****Förteckning**

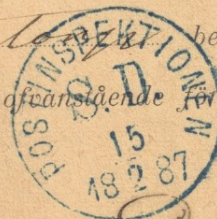
å kvittenskuponger, som vid slutet af *4de* kvartalet 188*7*
 förefinnas å postanstalten i *Karlstorp*

Stycketal	Valör	Kronor
<i>16</i>	å 1 krona	<i>16</i>
<i>6</i>	„ 2 kronor	<i>12</i>
<i>12</i>	„ 5 „	<i>60</i>
<i>10</i>	„ 10 „	<i>100</i>
<i>10</i>	„ 20 „	<i>200</i>
<i>5</i>	„ 50 „	<i>250</i>
<i>5</i>	„ 100 „	<i>500.</i>
	Summa	<i>1138.00</i>

Postanstalten i *Karlstorp* den *1 Januari* 188*7*

F. Nerman

Att undertecknade vid verkställd inventering denna dag uppräknat det vid
 postanstalten i *Karlstorp* befintliga förråd af kvittens-
 kuponger och dervid befunnit afseende förteckning riktig, betyga, som
 ofvan.

E. J. Petersen
 (Blankett n:r 22.)
 Oktober 1883.)

D. A. Alm

Bilaga till redovisningen för kvittenskuponger.

Blankett n:r 22 tryckt i Oktober 1883.

Förteckning å kvittenskuponger, som vid slutet af 4 de kvartalet 1887 förefinnas å postanstalten i Karlstorp.

Här följer en uppräknning av de kvittenskuponger som fanns på postsparbankskontoret, undertecknad den 1 januari 1897. Vid ifyllnaden av blanketten skrevs fel årtal, det skulle varit: 4 de kvartalet 1886.

Förteckningen sändes för kontroll till Postdirektionen S D (Södra Distriktet) som godkände densamma baserat på kontoret ingående saldo av kvittenskupongerna minus de insättningar som gjorts under kvartalet.

Första Insättningen—en gåva från Postsparbanken

IV

texten föranleder, befordras brevet avgiftsfritt såsom rekommenderat postsaksbrev, och avsändaren erhåller därå inlämningsbevis. Från postsparbanken återsändes motboken i rekommenderat brev direkt till ägaren.

6. Övriga upplysningar.

Postsparbanksbok, som är fulltecknad eller av annan anledning anses icke vidare böra användas, skall insändas till postsparbanken för utbyte mot ny bok på sätt som är föreskrivet för postsparbanksboks insändande för ränteanteckning.

Övergår äganderätt till postsparbanksbok från en till annan vare sig genom arv eller testamente eller till följd av konkurs eller utmätning, skall därom ofördröjligen göras skriftlig anmälan till postsparbanken. Innan sådan anmälan skett och blivit godkänd, medför överlåtelsen ej någon rätt mot postsparbanken. Överlåtelse av bok må ej äga rum i annat fall än som här ovan sagts.

Har postsparbanksbok förkommit, bör ägaren genast skriftligen anmäla detta till postsparbanken. Blankett till dylik anmälan tillhandahålles å postanstalterna.

Det är förbjudet att ur motbok borttaga blad eller kvittenskupong ävensom att göra tillägg till eller ändring av de i boken verkställda anteckningarna.

**FORSTA
INSÄTTNINGEN**
på denna bok är en gåva från
POSTSPARBANKEN

GÖTEBORGS LITO. A. B.

Nr	157958	ser.	V	Sid.	1
	INSATT TVÅ		2		
	KRONOR				
	Summa: Två kr.		2		
	INSATT TVA		3		
	KRONOR				
	INSATT EN		5		
	KRONA				
	Ränta f. 1933		-	01	
	" " 1934		-	05	
	Transport				5 06

Denna motboks första insättning är en gåva på 2 kronor från Postsparbanken. År 1928 startade Postsparbanken att ge en gåva till barn som börjat första klass i folkskolan. Det fanns dock ett förbehåll som angavs på omslagets sida 2:

"Två (2) kr. skall inestå till dess motboksägaren fyllt 16 år"

Meddelande till samtliga sparmärkesförsäljare

Meddelande

till samtliga sparmärkesförsäljare,

angående insändande af uppgifter å värdet af i behåll varande sparmärken.

För erhållande af uppgift rörande beloppet af de sparmärken, som under innevarande år afyttrats, samt på det att vederbörande postanstalter må kunna i behörig ordning redovisa de sparmärken, som af dem under året omhänderhafts, är det nödigt ega kännedom om värdet af de märken af ifrågasvarande slag, som vid årets utgång finnas kvarliggande å de särskilda sparmärkesförsäljningsställena.

Af denna anledning har Kongl. Postsparbankstyrelsen velat härigenom anmoda en hvar sparmärkesförsäljare, som på kredit innehar sparmärken,

dels att å härhos bifogade blankett (n:r 34) verkställa anteckning rörande beloppet af det sparmärkesförsäljaren ursprungligen tillställda sparmärkesförskottet afvensom meddela uppgift å värdet af de sparmärken, som den 31 nästkommande December af sparmärkesförsäljaren på kredit innehafvas,

dels ock att, omedelbart efter utgången af innevarande år, till det postkontor eller den postinspektion, hvarifrån försäljaren berättigats erhålla sparmärken och sparkort, insända ej mindre ifrågasvarande blankett, på ofvan angifna sätt ifylld, samt under tecknad af vederbörande sparmärkesförsäljare, än afven kontanta medel motsvarande skilnaden mellan värdet af det försäljaren ursprungligen tilldelade sparmärkesförskottet och det belopp af sparmärken, som, jemlikt den å blanketten meddelade uppgiften, den 31 December 1889 finnes hos sparmärkesförsäljaren kvarliggande.

Meddelandet innehöll en instruktion till *samtliga sparmärkesförsäljare*, som hade sparmärkena på kredit. Instruktionen beskrev att försäljarna vid årets slut skulle, till överställt postkontor, redovisa: ingående värde för sparmärkena, årets försäljning samt värde på de sparmärken som försäljaren har kvar vid årets slut. Men denna redovisning som grund skulle sparmärkesförsäljarna erhålla påfyllning av sparmärken och sparkort från det överställda postkontoret.

Dessa *Meddelanden* trycktes under flera år. Alla de hittills observerade har varit tryckta av privata tryckerier, denna är tryckt i Stockholm av tryckeriet K.L. Beckman 1889.

Checkprotector

IV

Ränta å i postsparbanken insatta medel beräknas från och med dagen näst efter den, då insättningen ägt rum, till och med dagen närmast före den, då medlen uttagits, dock att, därest uttagning omfattar hela tillgodohavandet, ränta å det uttagna beloppet icke gottgöres längre än till utgången av månaden närmast före den, då medlen tidigast fått lyftas. Upplupen ränta lägges vid kalenderårs slut till kapitalet. Å helt krontal av sålunda uppkommande belopp beräknas ränta från och med början av näst därpå följande år.

Räntefoten bestämes av Kungl. Maj:t och tillkännagives för allmänheten bland annat genom anslag å postanstalterna.

Överfärdelse av motbok

Postverkets identitetskort
är den bästa och enklaste legitimationshandlingen för utbekommande av värdebrev och postsparbanksmedel.
Begär upplysning härom å postanstalt!

Stockholm, Postverkets tryckeri 1927.
27 254

Nr **V** 844 ser **V.** Sid. **1**

Sept 973,27
Ränta 1927 28,96
Pers 1002,23 kr

POSTSPARBANKSBYRÅN
29 FEB. 1928

ETT TUSEN TVÅ KRONOR

Transport
Transport
Transport

Transport skall ske till sid. 3

Insättningen kunde verkställas antingen med kontanter, fram till 1922 med sparkort som blivit helt fyllt med sparmärken eller med en förfallen räntekupong. Men en transport av saldo från en tidigare fullt utnyttjad motbok var också en form av insättning. Initialt skedde dessa transporter av saldon genom manuella anteckningar. Men för att eliminera möjligheten till fusk och urkundsförfalskning införde man checkprotectorer. Här har **POSTSPARBANKSBYRÅN 29 FEB. 1928** transporterat 973,27 kr från en tidigare fullt utnyttjad motbok samt adderat upplupen ränta för år 1927 på 28,96 kr, tillsammans 1002,23 kr. Med checkprotectorn har man skrivit beloppets heltal: **ETT TUSEN TVÅ KRONOR**. Hela summan transporterades till sidan 3 enligt instruktioner från det stående röda gummistämpelavtrycket i nedre höger kant.

Denna motbok är intressant av ytterligare ett skäl, motboken är tryckt på två tryckerier. Omslaget är tryckt hos **Göteborgs Litografiska A.-B. Göteborg 1926** medans inlagans 24 sidor är tryckta hos **Postverkets tryckeri 1927 27 254**.

Beloppet må afföras i sparbanksjournalen

för postkontoret i

Sveriges Postsparbank.

Uppsägning af medel.

Undertecknad anhåller härmed, att å motboken n:o 1352, ser. K,

f. n. upptagande en behållning, stor 18 kr 57 öre, måtte genom

postsparbankskontoret i Uppsala

den 31 januari 1908 utbetalas ett belopp af 12 kr — öre

Karlslund den 23 januari 1908

Hulda Jansson.

Insändes med först tillgängliga postlägenhet direkt till Postsparbanksbyrån.

Tillståndsbevis för utbetalning af medel:

På grund häraf må genom nämnda postsparbankskontor den

mot behörigt kvitto och motbokens aflämnande till postsparbankskontoret, till sökanden utbetalas:

	Kr.	öre.	Kr.	öre.
uppsagdt kapital				
kapitaliserad, i motboken ej införd ränta				
ränta för innevarande år				
eller hela tillgodohafvandet				

så framt denne genom meddelande af nedanstående uppgifter samt medelst företeende af vederbörande målsmans tillstånd styrker sin behörighet till medlens utbekommande.

Namn: Hulda Charlotta Jansson

Födelseår, -månad och -dag: 1895 den 26 januari

Hemvist vid första insättningen: Karlslund Rimbo

Yrke eller tjänst vid samma tillfälle:

Föräldrars eller målsmans namn: Karl P. Jansson.

Bilagges, därest utbetalning ägt rum, den sparbanksjournal, hvori det utbetalade beloppet afförts.

Ifylles å Postsparbanksbyrån.

Anm. sedelns

Nr

I begynnelsen och under många år var Uttag av medel relativt komplicerat, en aktivitet som krävde fyra steg. I Reglementet för Postsparbanken § 10 behandlas Uppsägning. Detta var samlingsnamnet för de fyra stegen.

Sveriges Postsparbank.

Bevis öfver verkställd uppsägning.

Att å härvarande postsparbankskontor denna dag
blifvit å motboken n:o 57988, ser. 10/12 uppsagdt
ett belopp af 250 kr, att den 10/12
lyftas vid postsparbankskontoret i Gulliane,
varder härigenom till bevis meddelat. Postanstalten
i den

Manlius

(Postanstaltens
datumstämpel.)

(Blankett n:r 6.)
1883.

Bevis (blankett n:r 6) skickades efter utförd utbetalning till Postsparbanksbyrån (steg 4). Processen som den beskrivits på detta och de två föregående bladen var den ursprungliga. Blanketterna n:o 5, n:o 3 samt n:r 6 fick med tiden tryckas ett flertal gånger. Nedan visas de bestämmelser som fanns för **Uppsägning** och **Uttag**.

Uppsägningsbestämmelser:

1884 uppsägning	<50 kr	10 dagar
	51<500 kr	30 dagar
	>500 kr	60 dagar
1907 uppsägning	<100 kr	7 dagar
	101<500 kr	14 dagar
	>500 kr	30 dagar
1923 uppsägning	<500 kr	7 dagar
	500<2000 kr	14 dagar
	>2000 kr	30 dagar
1946 uppsägning	<5000 kr	14 dagar
	>5000 kr	30 dagar

Uttagsbestämmelser:

1912	uttag/vecka	<50 kr
1918	uttag/vecka	<300 kr
1925	uttag/vecka	2 stycken
1926	obegränsat antal uttag/vecka	
1945	obegränsat antal uttag/vecka, dock högst 1200 kr per kalendermånad	
1959	obegränsat antal uttag/vecka, dock högst 3000 kr per kalendermånad	
1962	obegränsat antal uttag/vecka, dock högst 4000 kr per kalendermånad	

Uttag gjorda i Finland

Sid. 12	Nr 76542	Sid. 13
Transport		611 -
Lag		400 -
Häst		211 -
Industri		200 -
Bost.		11 -
1200 -		
1211 -		
Transport		

**Glöm inte
Postbanksboken på resan.
Den gäller i hela Norden.**

Uttag från motboken kunde från 1959 även ske i Norge. Från 1960 även i Danmark och Finland och från 1962 även på Island. Två uttag är gjorda i Finland, dels i NURMES 25.7.60 och dels i KRISTINESTAD 27.7.60.

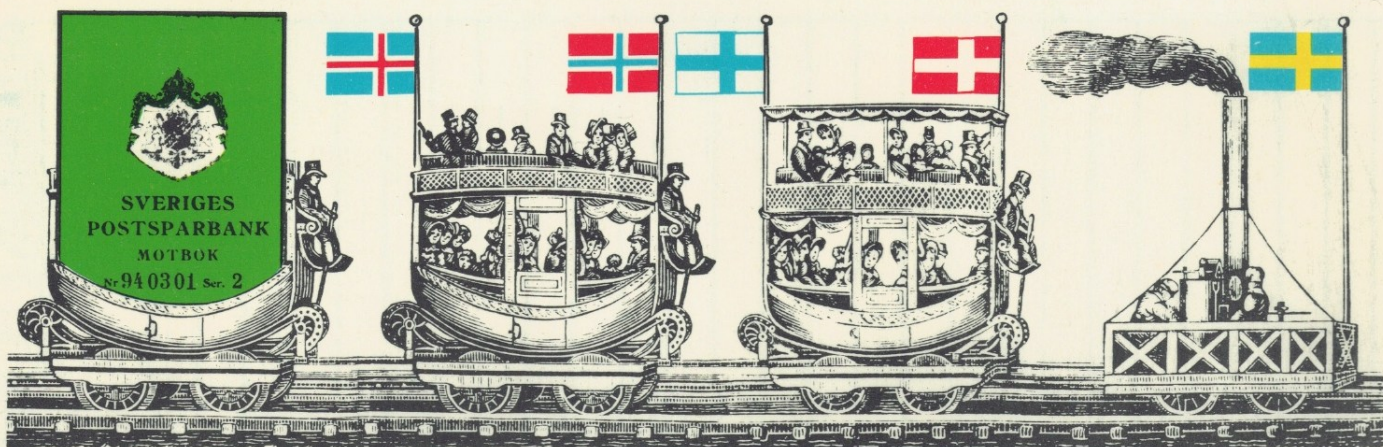
OVANPÅ MOTBOKEN ETT REKLAM-KORT!

Kort som propagerar för att man kan göra uttag i alla de Nordiska länderna. Linjerad baksida för anteckningar. Ingen information om var och när det är tryckt, men kortet måste vara tryckt 1962 eller senare eftersom det i texten står "gäller i Hela Norden"

Uttag gjorda i Danmark

S. 8	Nr 83 22 78	ser. 1	S. 9
16/7	Transport	425 - 200 - 225 -	1963 12/10 Transport
20/7	150 - 75 -	10.7.62 1962	785
23/7	70 - 5 -	23.7.62	10
	Transport	5 -	Transport

Uttag från motboken kunde från 1959 även ske i Norge. Från 1960 även i Danmark och Finland och från 1962 även på Island. Denna motbok öppnades den 22.9.61 och avslutades den 25.10.69, då alla sidor var använda. Saldot överfördes på ny bok och kvittenskupongerna makulerades med ett gummistämpelavtryck: Makulerad. Två uttag är gjorda i Danmark, dels i NORDBY FANÖ 16.7.62 och dels i KÖBENHAVN 20.7.62.

POSTSPARBANKSBOKEN - bästa reskamraten i hela Norden

Kort som propagerar för att man kan göra uttag i alla de Nordiska länderna. Linjerad baksida för anteckningar. Ingen information om var och när det är tryckt, men kortet måste vara tryckt 1962 eller senare eftersom all de Nordiska ländernas flaggor är med i bilden.

Kuvert för motbokens tillbakasändande efter granskning och ränteberäkning

Kuvertet innehöll Motbok N:o 918 som sänds åter till ägaren i Eslöf efter granskning och ränteberäkning.

Kuvert för motbok i Postbanken

Rekommenderas

R	Motbokens nr 176922	serie 0	KUVERT FÖR MOTBOK I POSTBANKEN (utan uppsägningsblankett)
☒ Motboken insändes för utbyte mot ny bok Aldre mb. etc.		Motboksägare, förmyndare eller annan person, till vilken boken skall återställas (namn, titel, yrke) <u>Sven Erik Lousberg</u>	
☐ Motboken insändes av annan orsak (enligt Inneslutet meddelande)		Postutdelningsadress (gata, nr, uppg, tr, box, fack etc) <u>Skypplands Prästgård</u>	
		Adresspostanstalt <u>446 00 Mångsm</u>	

1147 ~~1016~~

Postbanken
Fack
STOCKHOLM 1

14.5.28

PS

BI 2022.10 (Jan. 65)

Kuvertet innehöll motbok nr 176922 serie O som använts för insändande av motbok för utbyte mot ny bok. Den nya motboken och den makulerade sändes åter i det ursprungliga kuvertet med en förslutningsetikett.

Qvitto å Motbok, som i och för ränteberäkning aflemnats till postanstalt

Sveriges Postsparbank.

Qvitto å motbok, som i och för ränteberäkning aflemnats till postanstalt

Motboken N:o 97945 ser. G, utfärdad för Carlsson

..... och upptagande en behållning

stor Tjugusju /27/ kronor — öre,

har denna dag blifvit härstädes aflemnad, för att i och för ränteberäkning till Postsparbanksbyrån insändas; och skall, sedan motboken blifvit jämförd med Postsparbankens räkenskaper och **den till och med nästlidna års slut upplupna räntan** i motboken införts, densamma genom postanstalten i Karlstorp hållas egaren tillhanda mot återställande af detta qvitto.

Karlstorp postanstalt den 18 Aug. 1899.

Gustafsson

Blankett n:r 30.
Maj 1895.

Motbok N:o 97945 ser. G utfärdad för Carlsson och upptagande en behållning av 27 kronor - öre, inlämnades på postanstalten i Karlstorp 18.8.1899.

Kvitto å motbok, som för granskning avlämnats till postsparbankskontor.

Sveriges postsparbank.

Kvitto å motbok, som för granskning avlämnats till postsparbankskontor.

Motboken n:r 80484, ser. R, utfärdad för Östberg

..... och upptagande en behållning av

8 kronor 12 öre, har denna dag blifvit härstädes avlämnad för att i och för granskning till postsparbanken insändas; och skall, sedan motboken blifvit jämförd med bankens räkenskaper densamma genom postsparbankskontoret i Regnsjö hållas ägaren tillhanda mot återställande av detta kvitto.

Postsparbankskontoret i Regnsjö

(Postanstaltens datumstämpel.)

Obs.! Finnes icke motboken inom en månad efter avlämnandet tillgänglig å vederbörande postsparbankskontor och har icke från postsparbanken ingått meddelande därom, att boken kvarhållits därstädes, torde anmälan om förhållandet av motboksägaren göras antingen direkt till postsparbanken eller ock å något annat postsparbankskontor än det, varest motboken avlämnats.

(Blankett n:r 30.)
1895/1914.

Vänd!

Motbok n:r 80484 ser. R utfärdad för Östberg och upptagande en behållning av 8 kronor 12 öre, inlämnades på Postsparbankskontoret i Regnsjö 30.12.1915. motboken lämnades åter enligt poststämpelavtryck på blankettens baksida Regnsjö 12.1.1916.

Kvitto å motbok, i olika utseende, som inlämnats för ränteberäkning

För postbefordran har denna dag hit inlämnats ett till postsparbanksbyrå Stockholm 1, adresserat rek.-brev, enligt påskrift innehållande motboken nr 58193 ser. 24

Boken återkommer i rek.-brev direkt till ägaren.

24
1926

Svensson

Motbok nr 549743 ser. 13

Ett rekommenderat brev, enligt uppgift innehållande ovan angivna motbok, kvitteras.

Ovan angivna motbok har omhändertagits för insändande till postsparbanken.

Boken återvändes i förekommande fall i rek. brev direkt till ägaren.

Sign. Sign.

KATTINGE
30.1
45

Motbok nr 731687 ser. D

Ovan angivna motbok har omhändertagits för insändande till postsparbanken.

Ett rekommenderat brev, enligt uppgift innehållande ovan angivna motbok, kvitteras.

Boken återvändes i förekommande fall i rek. brev direkt till ägaren.

Sign. Sign.

4.5.54

Motbok nr 558499 ser. 1

Ovan angivna motbok har omhändertagits för insändande till postsparbanken.

Ett rek. brev, enligt uppgift innehållande ovan angivna motbok, kvitteras.

Boken återvändes i förekommande fall i rek. brev direkt till ägaren.

Sign. Sign.

STOCKHOLM 7
14.3.60

Bl. 611. (Aug. 54.) Ö. Pv. tr. Sth. +

KVITTO på inlämnat rek till postsparbanken

Försändelsens inlämningsnr: nummer 668598 serie 0

Postsparbanksbokens Signatur

STOCKHOLM
27.8.64

Mottagningskvittona förändrades ofta genom åren, ovan redovisas ett urval av dem använda 1926, 1945, 1954, 1960 och slutligen 1964.

Motbok med 11 års ränta och en användning av checkprotektor

IV

texten föranleder, befordras brevet avgiftsfritt såsom rekommenderat postsaksbrev, och avsändaren erhåller därå inlämningsbevis. Från postsparbanken återsändes motboken i rekommenderat brev direkt till ägaren.

6. Övriga upplysningar.

Postsparbanksbok, som är fulltecknad eller av annan anledning anses icke vidare böra användas, skall insändas till postsparbanken för utbyte mot ny bok på sätt som är föreskrivet för postsparbanksboks insändande för ränteanteckning.

Övergår äganderätt till postsparbanksbok från en till annan vare sig genom arv eller testamente eller till följd av konkurs eller utmätning, skall därom ofördröjligen göras skriftlig anmälan till postsparbanken. Innan sådan anmälan skett och blivit godkänd, medför överlåtelsen ej någon rätt mot postsparbanken. Överlåtelse av bok må ej äga rum i annat fall än som här ovan sagts.

Har postsparbanksbok förkommit, bör ägaren genast skriftligen anmäla detta till postsparbanken. Blankett till dylik anmälan tillhandahålles å postanstalterna.

Det är förbjudet att ur motbok borttaga blad eller kvittenskupong ävensom att göra tillägg till eller ändring av de i boken verkställda anteckningarna.

GÖTEBORGS LITO. A. B.

Nr 195 650		ser. A	Sid. 1
		<i>Trysk.</i>	- 44
	<i>Ränta</i>	1926	10 76
	"	1927	- 49
	"	1928	- 49
	"	1929	- 56
	"	1930	- 49
	"	1931	- 49
	"	1932	- 50
	"	1933	- 40
	"	1934	- 35
	"	1935	- 28
	"	1936	- 30
POSTSPARBANKEN			
16 OKT 1937		<i>Saldot</i>	15 55
POSTSPARBANKEN			
INSATT TJUFEM			
25			
KRONOR			
<i>23/</i>			
<i>25-</i>			
<i>Tryskronor</i>			
<i>Transport</i>			40 55

Den ursprungliga regel var att varje motbok årligen skulle sändas in till Postsparbanksbyrån för granskning och ränteberäkning. I takt med den organisationsförändring som gjordes 1912 ändrades beteckningen på huvudmannen till bara Postsparbanken.

En motbok med ett saldo på 44 öre har blivit inskickad till Postsparbanken för ränteberäkning. Antingen hade den insända motboken blivit fulltecknad alternativt bedömdes den vara i så dåligt skick, så att en ny motbok utfärdades. Till den nya motboken transporterades behållningen på 44 öre. Eftersom ingen ränteberäkning hade skett på många år blev nu införd elva års ränta ett belopp för varje år i motboken.

För att eliminera möjligheten till fusk och urkundsförfalskning infördes saldot även med checkprotektor. Avtrycket som visas här gav ett vågräta avtryck till skillnad från den tidigare visade som gav ett lodräta avtryck.

Svenska statens Sparobligationer

. . . genom att köpa
SVENSKA STATENS SPAROBLIGATIONER

Många och vittomfattande äro de åtgärder, som Staten måste vidtaga på grund av en bister verklighet. Härtill behövs pengar, mycket pengar.

Genom att köpa Svenska Statens Sparobligationer kan varje medborgare lämna sitt värdefulla bidrag för stärkandet av Statens ekonomiska styrka. De medel, som inflyta genom sparobligationerna, tillföras nämligen omedelbart statskassan.

**Sparobligationerna ge god avkastning. Finnas i låga valörer —
passa bra för småspararna. Till salu å alla postanstalter.**

När Statens sparobligationerna introducerades 1940, under andra världskriget, fick Postsparbankens ett stort ansvar för försäljningen. Sparobligationerna var särskilda statspapper riktade till småsparare och lanserades under beredskapstiden som ett patriotiskt sätt att stödja statens finanser.

Avtal träffades mellan Postsparbanken och Riksgäldskontoret om att Postsparbanken skulle sälja sparobligationer. Dessa fanns i valörerna 25, 50 och 100 kronor, medan inköpspriset var 20, 40 respektive 80 kronor.

För att gälla skulle sparobligationerna vara insatta i en särskild sparobligationsbok. I samband med det första inköpet av sparobligationer skulle köparen fylla i Bl nr 601 – *Anmälningskort för erhållande av motbok*.

Förmedlingen av Statens sparobligationer blev mer synlig, med annonser och instruktioner till postkontoren.

När Statens sparobligationerna introducerades 1940, under andra världskriget, fick Postsparbankens ett stort ansvar för försäljningen. Sparobligationerna var särskilda statspapper riktade till småsparare och lanserades under beredskapstiden som ett patriotiskt sätt att stödja statens finanser.

Avtal träffades mellan Postsparbanken och Riksgäldskontoret om att Postsparbanken skulle sälja sparobligationer. Dessa fanns i valörerna 25, 50 och 100 kronor, medan inköpspriset var 20, 40 respektive 80 kronor.

För att gälla skulle sparobligationerna vara insatta i en särskild sparobligationsbok. I samband med det första inköpet av sparobligationer skulle köparen fylla i Bl nr 601 - Anmälningskort för erhållande av motbok.

Förmedlingen av Statens sparobligationer blev mer synlig, med annonser och instruktioner till postkontoren.

B1. Skolsparandet

Införandet 1928

Allt sedan starten av PostSparBanken hade barn och ungdomar varit en naturlig målgrupp för bankens verksamhet. Inte minst när man tänker på att ett av målen med införandet av banken, enligt det "Ursprungliga betänkandet om inrättande av en allmän postsparbank", var ekonomisk och moralisk uppfostran. Det kändes därför väldigt naturligt att banken försökte aktivera sig i skolans värld.

Att starta utvidgningen av antalet sparare med skolans elever kan väl sägas vara helt i linje med betänkandets intentioner. Skolsparandet startades hösten 1928.

För varje elev som startade ett sparande gjorde PostSparBanken en första insättning av två kronor (2 kr.). Detta belopp fick inte tas ut förrän eleven fyllt 16 år.

Införandet understöddes av de Skolsparbössor, av två storlekar, som togs fram till starten samt av Anteckningsböcker. Anteckningsböckerna skulle användas till att för varje

nedläggning i eller uttag av pengar i skolelevens personliga fack göra en anteckning i den förtryckta Anteckningsboken.

För att förstärka skolsparandet framgång infördes år 1942 Skolsparhäften och Skolsparmärken.

Det skall klargöras att Skolsparhäften och Skolsparmärken även användes utanför skolans värld, i olika sorters ungdomsföreningar, även om denna användning var i mindre omfattning.

Postsparbanken hade i arbetet med ekonomisk och moralisk uppfostran konkurrens av sparbankerna. Även sparbankerna hade sparverksamhet i skolorna. PostSparBanken och sparbankerna var inte bara konkurrenter i skolans värld, man samarbetade initialt med utgivningen av en tidning för skolungdomar kallad Lyckoslanten, vilket kommer att beskrivas på annan plats i exponatet.

Fotografi av Skolsparbössor, de var tillverkade i kraftig plåt och gröna till färgen, denna sparbössor är uppläst och har locket uppfällt för att möjliggöra ett uttag av slantarna som föregår insättningen på elevernas motböcker. De fanns av två storlekar, antingen med 24 eller 40 fack. Ett fack för varje elev. Slantarna som lagts i ett fack kunde inte utan att låsa upp bössans två lås tas ut ur facket. Nyckeln till ett av låsen hade läraren och den andra hade någon av eleverna. Denna bössa är av den mindre sorten utrustat med 24 fack.

År 1942 på hösten, när sparmärkena och häftena infördes, mottogs de med entusiasm av både elever och lärare. Från lärarhåll anfördes: "att ingen tidigare åtgärd i sparfrämjande syfte kan jämföras med framgången med att samla sparbilder".

Sparbilderna var gummerade, utan någon valörbeteckning och var tryckta i ark om tre lodräta serier om 10 märken vardera. Det är dokumenterat att de flesta av arken har tryckts vid flera tillfällen ibland med tryckår angivet på arken, mer om detta längre fram.

Initialt trycktes 6 olika arktyper, med serie 1 -18, längre fram trycktes 2 arktyper till, med serie 19 - 24.

Sparslanten kunde vara stor eller liten. Ingen skall behöva stå utanför för att man inte hade råd. Det var önskvärt att bestämna ett minimibelopp som skulle sparas vid varje spardag. Två sparmärken fick inte delas ut under samma spardag.

För kontroll och statistik uppmanades läraren eller ungdomsledaren att göra anteckningar vid varje spardag.

De sparade pengarna kan i väntan på insättning antingen läggas i en för klassen gemensam sparbössa eller i ett för varje sparare avsett fack i den stora skolsparbössan.

Innan utdelningen av sparbilderna skulle läraren eller ungdomsledaren berätta lite om "veckans" sparbild, detta skulle förhoppningsvis ge anledning till samtal i klassen eller ge eleverna olika arbetsuppgifter.

Berättartexter fanns på stencilerade blad tillgängliga för lärarna, senare trycktes manusen, ett häfte per ark.

Hur användes häften och sparmärken

För att underlätta arbetet med skolsparandet fick lärarna utförliga skriftliga instruktioner på stencilerade papper. En förkortad version lyder:

- Välj ut en fast dag i veckan som spardag.
- För varje spardag, som en slant lämnades, skulle spararen få en ny sparbild.
- Sparbilderna utlämnades i ordningsföljd. Ett ark med 30 bilder var tänkt att räcka till ett helt läsår.
- Bild skulle efter de mottagits från läraren sättas upp av eleven i skolsparhäftet.
- När en serie är fylld övergår man till nästa serie.
- Spararna skulle **inte** i förväg informeras om utseendet på nästa sparbild eller ämnet på nästa serie. **Låt det bli en överraskning!**
- På avsedd plats i häftet skulle eleven anteckna det belopp som denne överlämnat. Att anteckningen är gjord kontrollerades av läraren som också kunde skriva sin signatur i häftet.
- När en serie blev komplett i häftet skulle insättning i jämna kronor ske på elevens postsparbanksbok, ev. överskjutande ören överfördes till nästa serie.

Berättarmanus

3. Cykling är en sport, som kan utövas av gammal som ung. Intresset för cykelsporten var i Sverige synnerligen stort under 1900-talets första årtionde, då sporten under en lång följd av år var förlagd till cykelbanorna landet runt. Intresset avtog emellertid sedermera för att under senare år äro vinna i popularitet särskilt i samband med landsvägstävlingar. Sådana anordnas årligen i olika delar av landet. Bland de största äro sexdagarsloppet å cykel, "Mälaren runt", Hälsingrundan, Svenska mästerskapen å 50 och 150 km samt efter mönster från kontinenten varvtävlingar t. ex. Uppsala, Katrineholm och Örebro Grand Prix.

4. Häcklöpning, som anses vara en av idrottens mest krävande grenar, äger rum på en bana, varå ett bestämt antal hinder ("häckar") äro utplacerade på lika avstånd från varandra. Svenska mästerskap i häcklöpning anordnas å distanserna 110 meter (10 häckar 1,06 m höga) samt 400 meter (10 häckar 91,4 cm höga).

5. Spjutkastning sker med fri ansats, vars gräns markeras genom en i nivå med marken nedgrävd bräda. Spjutet, som har en längd av 260 cm, är vanligtvis av trä med järn- eller stålspets.

Världskordet i spjutkastning har flera gånger innehaft av svenskar.

6. Löpning 100 meter är en s. k. sprinterlöpning. I löpning skiljer man i övrigt på kortdistans-, medeldistans- och långdistanslöpning. Världskordet å 100 meter innehas sedan 1936 av Jessi Owens U. S. A. på tiden 10,2 sek. Lennart Strandberg, som år 1943 års svenska mästare på distansen, innehar sedan år 1936 svenskt rekord på 100 meter med tiden 10,3 sek.

7. Simning bedrivs såsom idrott i form av kappsimning, varvid bl. a. följande olika simsätt komma till användning: bröstsim, ryggsim och fritt simsätt (crawl). Svenska mästerskap i bröstsim anordnas å 200 resp. 400 meter.

Den skrämmande statistiken beträffande druckningsolyckor har haft till följd att simundervisningen fått en allt större betydelse och bedrivs icke minst vid våra skolor. Få äro glädjande nog numera de ungdomar som icke lärt sig det nödvändigaste beträffande simning, och såsom härdande sport utövas av såväl gammal som ung.

8

8. Tennis eller Lawntennis, som leder sitt ursprung från England, spelas med filtklädda bollar och "rackets" av 2 eller 4 spelare på en rektangulär plan, vilken genom ett nät är delad i två planhalvor. Vardera planhalvan är uppdelad i 3 fält, 2 serverutor och ett basområde. Spelet kallas "single", då det är en spelare, "double", då det är två på varje sida om nätet.

Tennis spelas i Sverige dels inomhus i hallar dels utomhus.

9. Konståkning på skridskor är en idrott som sedan gammalt utövats i de nordiska länderna. Konståkning, som är ägnad att uppriva smidighet samt behärskning av kroppen, brukar vid tävlingar indelas i skolåkning som omfattar åkning av vissa obligatoriska figurer samt ett valfritt program sammansatt av olika figurer, piruetter och hopp. De enklaste figurerna, vilka också äro grundläggande för all konståkning, äro skär, ytter eller innerskär, som åkas i enkel bäge framåt eller bakåt. Sveriges mest kända konståkare med internationell ryktbarhet äro U. Salchow (världsm. 10 ggr + 1 olympisk guldmedalj) samt Gillis Grafström (världsm. 3 ggr + 3 olympiska guldmaljer).

10. Skidåkning är av naturliga skäl nordligaste Sverige den förhärskande idrotten. Den har sin upprinnelse i våra förfäders förmåga att lösa sina kommunikationsproblem. Skididrotten — idrottens idrott — besitter som ingen annan idrott förmågan att föra oss ut i naturens rike till härdande friluftsliv. Sverige och speciellt Norrland har under årens lopp fosrat många duktiga skidlöpare, vilka i konkurrens med skidlöpare från andra länder (främst Norge och Finland) väl hävdat sin ställning som världens främsta på området.

Under vintersäsongen hålles i Sverige ett stort antal skidåvlingar, av vilka förutom Svenska mästerskapen på olika distanser Vasaloppet är ett av de mest bekanta.

Serie 3.

Från diligens till elektriskt lok.

1. Forna tiders postdiligens: Förr i världen, då järnvägar, bilar och bussar icke funnos, färdades man med postdiligens. Denna var en stor täckt vagn, som drogs av hästar. Med den befordrades även post mellan olika landsdelar. Resan tog lång tid. Vågarna voro dåliga. Och man fick ofta byta hästar och övernatta på gästgivar-gårdar.

2. Postdiligens på skenor: Snart lade man emellertid ut skenor på vägarna för att underlätta trafiken. Skenor voro till en början av trä men ersattes snart med de mera hållbara järnskenorna. Nu kunde diligenserna rulla på dessa skenor. Färden gick fortare och var framför allt betydligt bekvämare.

2

9

Sparbildernas berättartexter finns i olika utföranden och format. De kunde vara mycket enkla och består då av stencilerade texter i A4 format eller enkla häften utan bilder i A5 format, så utformat att de är avsett för enbart en bildserie. Dessa berättarhäften finns med olika tryckdata. Med andra ord trycktes de om vid behov. Jag har dessutom funnit ett mer påkostat häfte med omslag och inklistrade sparbilder för bildserierna 1—9, tryckt 1943. Ovan är ett förminskat häfte av den mer påkostade sorten med för hand inklistrade bilder.

B1. Skolsparandet

Lyckoslanten skapades som en del av folkbildningsarbetet kring skol- och ungdomssparande, med syftet att lära barn ekonomi, sparsamhet och samhällsansvar. Den innehöll

Lyckoslanten

berättelser, faktatexter, pyssel och serier – mest känd var serien *Spara och Slösa*, som i generationer illustrerade skillnaden mellan att hantera pengar klokt eller slösaktigt.

Upplaga B.

Lyckoslanten

Nr 1

– Envar sin egen lyckas smed –

1935

Utdelad
av
Postsparbanken

Framsida överst och förminskat uppslag underst av en informationsbroschyr framtagen av Postsparbanken. I den propagerar Sjöfolksförbundets ombudsman Carl Lindberg

för det kloka i att spara och därigenom få en ordnad ekonomi genom att skaffa sig en Dragsedel i Postsparbanken där man månadsvis sätter en summa av hyran.

Det är goda tider just nu. Förvärvsmöjligheterna växa, inkomsterna stiga. Vi äro på toppen av en mäktig våg, högkonjunkturen . . .

Vackra sagor plåga emellertid inte vara långa. En vacker dag måste vi möta vågdalen – de dåliga tiderna . . .

Tag nu chansen, som de goda tiderna givit dig. Du som är van att ta ett tag när det gäller! Bestäm dig i dag för en dragsedel på postsparbanken, och sätt av en del av hyran på en hos banken för din räkning deponerad postsparbanksbok. En sparad slant är dubbelt värdefull när du behöver den.

Så här går det till.

Fyll bara i bifogade blankett och lämna den till befälhavaren eller skicka in den till redieriet eller direkt till postsparbanken. Du kan också lämna den till sjömanspastorn eller till ombudsmannen. Så är saken klar.

Från postsparbanken får du sedan ett särskilt delgarbevis. Förvara det noga. Automatiskt insätter sedan ditt rederi det överenskomna beloppet på postsparbanksboken.

Postsparbanken — ditt intressekontor.

Du kan också uppdraga åt postsparbanken att verkställa vissa utbetalningar — givetvis under förutsättning att det finns pengar å din bok. Många sjö-

män anlita postsparbankens förmedling för utbetalning av underhåll, skatter, föreningsavgifter, försäkringspremier, kursavgifter o. s. v. Skall banken betala skatten, bör du ej glömma att i god tid skicka in dina debetsedlar. Du kan alltså, om du vill, göra postsparbanken till ditt intressekontor. Förmedlingen är avgiftsfri.

Om du behöver pengar.

Skriv då i god tid till postsparbanken. Uppge delgarbevisets nummer eller postsparbanksbokens nummer och serie och ditt fullständiga namn. Undvik att telegrafiera och begär ej att få pengarna sända telegrafiskt. Telegramkostnaderna äro dryga.

Men sök i det längsta undvika att röra de sparade slantarna. Låt dem bilda din fond för tillfredsställelsen av storslagna önskningar

POSTSPARBANKEN

Ombudsman Lindberg i Sjöfolksförbundet säger:

Her du en gång börjat spara, inser du snart fördelarna med en postsparbanksbok. Visserligen kan ingen sjöman bli kapitalist genom att spara, men han kan få en något så när ordnad ekonomi, och detta betyder mycket nog. Ty med ordnad ekonomi följer större trygghet och självsäkerhet i livets alla förhållanden. Vid iriskt arbetelöshet, som tyvärr är en ofta återkommande företeelse bland sjöfolket, kan det även vara bra att ha en sparad slant i reserv. — Glöm därför iche din dragsedel.

C. LINDBERG.

PSB. 1937

Överst en Motbok för Frank Valdemar Gunnarsson och underst ett förminskat uppslag av motboken med inkomster (Kredit) på högersidan och utgifter (Debet) på vänster-

sidan. Bland kontantuttag, hyresavgift, cigaretter, tobak och tvål finns även två i färg markerade insättningar av krigsrisktillägg.

2
89

Kungl. Kommerskollegii formulär 1935 till motböcker för vissa ombord å fartyg anställda (se Kollegii kungörelse den 26 nov. 1935; Kommerskollegii författningssamling serie A n:r 8). Motboken skall till formatet utgöra ungefär 175 mm. X 115 mm. och innehålla minst 4 avräkningsupplägg.

889

MOTBOK

FÖR

Frank Gunnarsson

ANVÄND

20

GÖTEBORG
ALBERTZ BOKTRYCKERI

		Kr.	öfr.			Kr.	öfr.
17	Prödnitt	385	-	17	Prödnitt	1000	-
17	Prödnitt	850	-	17	Prödnitt	250	80
17	Tobak Cigaretter tvål	41	80	17	Tobak Cigaretter tvål	46	19
17	Tobak Cigaretter tvål	3	50	17	Krigsrisk tillägg	220	50
17	Prödnitt	150	-	17	Krigsrisk tillägg	146	107
17	Prödnitt	180	-	17	Krigsrisk tillägg	65	-
17	Krigsrisk tillägg	7	65	17	Krigsrisk tillägg	100	-
17	Hyresavgift 4% av 120:00	48	00	17	Krigsrisk tillägg	100	-
17	Sälla till gods	78	46				
	Summa in =	527	91		Summa in =	507	91
17	Tobak Cigaretter tvål	6	25	17	Prödnitt	70	15
17	Prödnitt	3	50	17	Prödnitt	14	15
17	Prödnitt	275	-	17	Prödnitt	4	15
17	Tobak Cigaretter tvål	5	05	17	Prödnitt	4	15
17	Tvål	7	70	17	Krigsrisk tillägg	270	85
17	Krigsrisk tillägg	440	-	17	Krigsrisk tillägg	220	-
17	Hyresavgift 4% av 150:00	60	00	17	Krigsrisk tillägg	14	50
17	Sälla till gods	127	99	17	Krigsrisk tillägg	3	75
	Summa in =	889	09	17	Krigsrisk tillägg	100	-
	Summa in =	889	09		Summa in =	889	09

*Enligt 11 § sjömanslagen skall överlämningslönen för sjöman förminskas i motboken, vid betalning i annat mynighet än det, varit hyrad ut för tjänst, på det av hyran och överlämningslönen utbetalade öfr. vid utgåva löstid, skall kursen noteras.

Sparkontobevis från året när Sparklubbssparandet startades 1938. Innehåller både det signerade avtalet mellan spararen och Postsparbanken samt bestämmelserna rörande

sparavtalet. KLUBB Spararen—meddelande från Postsparbanken, detta blad gavs ut 1944 för att fira att det totala sparbeloppet i alla sparklubbar nu överstiger 30 miljoner.

SPARKLUBB NR 17

MEDLEM NR 4411

KLUBB Spararen

Extra

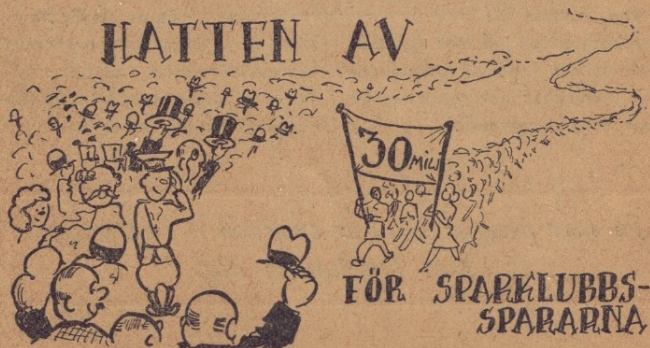
MEDDELANDE FRÅN POSTSPARBANKEN

TRETTIO MILJONER

EN REVOLUTION HAR INTRÄFFAT i fråga om våra sparvanor. Förr i tiden måste man så att säga ha sparandet i blodet för att komma sig för med att lägga slant till slant och det var därför förhållandevis få, som – trots sköna tabeller över hur rik man blir om man sparar så och så mycket – med egna ögon fick se hur små pengar vecka för vecka och månad för månad kunde växa till aktningvärda summor.

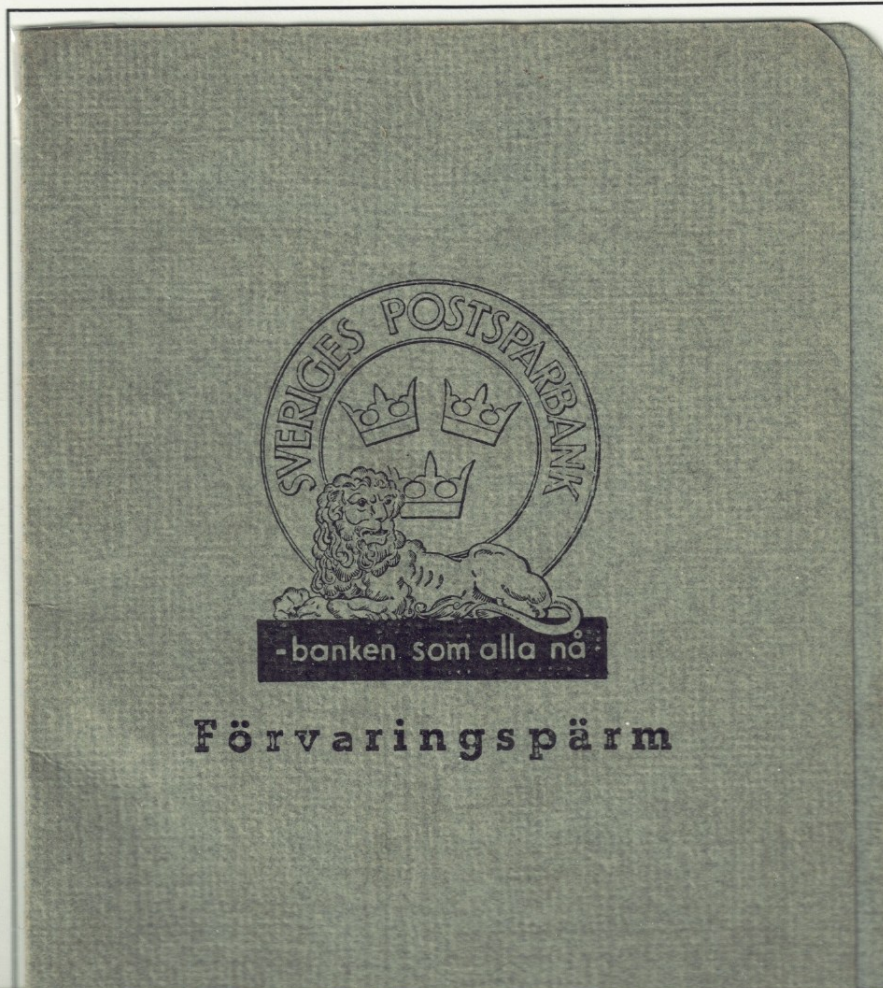
Tack vare sparklubbströrelsen med dess bekväma former för uppsamlandet av småregelbundna besparingar behöver man nu inte längre ha ett medfött sinne för sparsamhet för att kunna spara. Hundratusentals personer landet runt kunna med största lätthet och »utan att det känns» sparsvägen skaffa sig det kapital som fordras för att skapa trygghet och oberoende och för att kunna tillvarataga de möjligheter, som fram-

HATTEN AV

Överst en förvaringspärm och underst visas innehållet i pärmen där de mottagna kontoutdragen sattes in. I tiden mellan man erhöll kontoutdragen uppmanades man att sätta in de sparklubbskvitton man

erhöll när man hade gjorts sina insättningar hos sparklubbskassören. När man fått bekräftelse över gjorda insättningar ersattes sparklubbskvittona med det mottagna kontoutdraget.

KONTO-UTDRAG POSTSPARBANKEN 1947		
Datum	Ingående saldo = i Utgående saldo = u	Insättning = + Uttagning = -
28 JUL	10.00 i 16.00 u	6.00 +

Spara på längre sikt —
det lönar sig.

Kontrollera att å konto-
utdraget lämnade upp-
gifter rörande omsätt-
ning och behållning
äro riktiga!

Andreasson, Stina 4212505

Sytex, HAJOM

Bl. B 33, 9 a.
Pv. tr. Sth.

B3. Sparklubbssparandet

Sparklubbsskvitton lämnades av sparklubbsskassören till insättaren som en bekräftelse på den gjorda insättningen. Kvittona fanns i två huvudtyper: **hålslagna** och **icke hålslagna**. De hålslagna som visas på detta blad kan indelas i

Sparklubbsskvitto i olika typer

tre undertyper. Kvittan: utan förtryckt belopp, de med belopp i rak stil och de med belopp i kursiv stil. Papprets färg är inte kopplade till något belopp, samma färg kan förekomma på flera belopp.

Höj gärna insättningsbeloppet.

SPARKLUBB

Nr i sparklubben 11222

För insättning å sparkonto i postsparbanken har denna dag emottagits kr. 2:-

Detta kvitto bör insättas i förvaringspärmen och förvaras tills kontoutdrag erhållits från postsparbanken.

Kvitteras d. 12/1 1945

Sparklubbsskassörens namn eller signatur. [Signature]

Höj gärna insättningsbeloppet.

SPARKLUBB

Nr i sparklubben.....

För insättning å sparkonto i postsparbanken har denna dag emottagits kr. 2:-

Detta kvitto bör insättas i förvaringspärmen och förvaras tills kontoutdrag erhållits från postsparbanken.

Kvitteras d. 30/6 1948

Sparklubbsskassörens namn eller signatur. [Signature]

Höj gärna insättningsbeloppet.

SPARKLUBB

Nr i sparklubben 11222-99

För insättning å sparkonto i postsparbanken har denna dag emottagits kr. 5:-

Detta kvitto bör insättas i förvaringspärmen och förvaras tills kontoutdrag erhållits från postsparbanken.

Kvitteras d. 27/1 1945

Sparklubbsskassörens namn eller signatur. [Signature]

Höj gärna insättningsbeloppet.

SPARKLUBB

Nr i sparklubben 9469

För insättning å sparkonto i postsparbanken har denna dag emottagits kr. 5:-

Detta kvitto bör insättas i förvaringspärmen och förvaras tills kontoutdrag erhållits från postsparbanken.

Kvitteras d. 1/4 1949

Sparklubbsskassörens namn eller signatur. [Signature]

Höj gärna insättningsbeloppet.

SPARKLUBB

Nr i sparklubben 28

För insättning å sparkonto i postsparbanken har denna dag emottagits kr. 10:-

Detta kvitto bör insättas i förvaringspärmen och förvaras tills kontoutdrag erhållits från postsparbanken.

Kvitteras d. 31/10 1947

Sparklubbsskassörens namn eller signatur. A. Gustafsson

Höj gärna insättningsbeloppet.

SPARKLUBB

Nr i sparklubben 9469

För insättning å sparkonto i postsparbanken har denna dag emottagits kr. 10:-

Detta kvitto bör insättas i förvaringspärmen och förvaras tills kontoutdrag erhållits från postsparbanken.

Kvitteras d. 15/10 1948

Sparklubbsskassörens namn eller signatur. [Signature]

Höj gärna insättningsbeloppet.

SPARKLUBB

Nr i sparklubben 9469

För insättning å sparkonto i postsparbanken har denna dag emottagits kr. 20-

Detta kvitto bör insättas i förvaringspärmen och förvaras tills kontoutdrag erhållits från postsparbanken.

Kvitteras d. 10/9 1948

Sparklubbsskassörens namn eller signatur. [Signature]

B3. Sparklubbssparandet

De icke hållslagna kvittona som visas på detta blad kan indelas i många undertyper. Kvitton: med och utan nummer, med förtryckta beloppet och nummer i antikva respektive grotesk stil. Det förekommer att kvitton är tillverkade i

Sparklubbsskvitto i olika typer

band och därför tandade. Storleken kan variera med någon millimeter. Även för denna typ saknas det en koppling mellan belopp och färg. Inte alla kvitton har en text i rött tryck **SPARKLUBB** liknande ett avtryck från en poststämpel.

B4. Lönsparandet

Broschyurer med Anmälingskort 3 typer

Överenskommelsen om lönsparande slöts mellan den anställda, hans arbetsgivare och exempelvis Postsparbanken. Syftet med sparandet var att stimulera långsiktigt sparande. Den avtalade sparperioden skulle gälla fram till och med det år då spararen fyllde 25 år. Avtalet skulle löpa i minst tre år, vilket innebar att sparperioden kunde sträcka sig till det år då spararen fyllde 28 år, om starten skedde

det år han eller hon fyllde 25 år. Spararen kunde förlänga sparandet, men längst till det år då han eller hon fyllde 28 år. Det lägsta sparbeloppet fastställdes till tio procent av spararens bruttolön. Spararen kunde begära att få spara ett högre belopp. Bland lönspararna skedde årligen en vinstutlotning. Om spararen bytte anställning skulle detta omedelbart anmälas till postsparbanken.

Så
kan
ha fel

greppet direkt

POSTSPARBANKEN

har Du hört talas om k
ett för
erb

vill Du bli kapitalis
har Du råd att låta bli?

Blankett N:o 4 typ Ia

Sveriges Postsparbank.
Sparkort.

Insättning verkställd å motboken N:o Ser.

Sedan hvar och en af dessa rutor blifvit försedd med sparmärke, kan insättning
i Postsparbanken verkställas genom sparkortets inlemnande å postanstalt.

(Blankett N:o 4.)
Oktober 1883.

Minsta insättning på en motbok var 1 krona, för att möjliggöra sparande av 10-öringar tog PSB fram sparmärken och sparkort. Sparmärket graverades av en C. Jonzon och gravyren gjordes av M. Schilling. Tryckningen skedde hos Jacob Bagges Sedeltryckeri i kartor om 100 med marginal runtom. Märkena kunde köpas på postkontor och hos återförsäljare: butiker, kiosker och i skolor. Märkena klistrades på ett sparkort och när det var fyllt löstes det med en 1 kronas kvittenskupong insatt på innehavarens motbok.

Blankett N:o 4 typ Ib

Sveriges Postsparbank.
Sparkort.

Insättning verkställd å motboken N:o Ser.

Sedan hvar och en af dessa rutor blifvit försedd med sparmärke, kan insättning
i Postsparbanken verkställas genom sparkortets inlemnande å postanstalt.

(Blankett N:o 4.)
Oktober 1883.

Typ Ib har samma layout som Ia. Typsnittet och papperskvaliteten skiljer sig åt, såväl som som att pappersfärgen ljusare och gråare. Precis som på typ Ia är baksidan otruckyt.

Blankett N:o 4 typ II

För att möjliggöra för skolbarn att spara mindre belopp än 10 öre så infördes ett nytt sparkort (typ II). För varje sparad 1 öring gjorde läraren ett streck på sparkortet. När en ruta hade fått 10 streck sattes en sparmärke över rutan. När sparkortet var fullt så sattes 1 krona in på spararens motbok precis som tidigare.

Blankett N:o 4 typ II baksida

Verka för ungdomens uppfostran till sparsamhet.

Postsparbanken

emottager under Statens garanti insättningar å minst en krona.

För att underlätta besparing af äfven mindre belopp tillhandahållas å postanstalterna och hos särskildt antagna försäljare sparmärken och sparkort. Sparmärke lyder å 10 öre och betalas med samma belopp.

Vid ett flertal skolor, hvarest lärare eller lärarinnor såsom sparmärkesförsäljare verka för postsparbanken, mottager läraren af barnen äfven det minsta belopp. När detta understiger 10 öre, antecknas beloppet å barnets sparkort, för hvilket ändamål de särskilda rutorna å kortet indelats i smårutor. När 10 öre sålunda af barnet inbetalats, fästes ett sparmärke å kortet.

Den med postsparbanken utfärdade motboken gäller för insättning och uttagning öfver hela riket.

De "smårutiga" sparkorten utgavs 1910. Sparkortsanvändandet fortgick till 1922 då det avslutades. Då hade 38.000.000 sparmärken sålts. Flera miljoner blev oinlösta, det kapitalet gick till att grunda Postens skolsparfond. Som ett komplement till sparkorten hade PSB år 1906 tagit fram ficksparbössor.

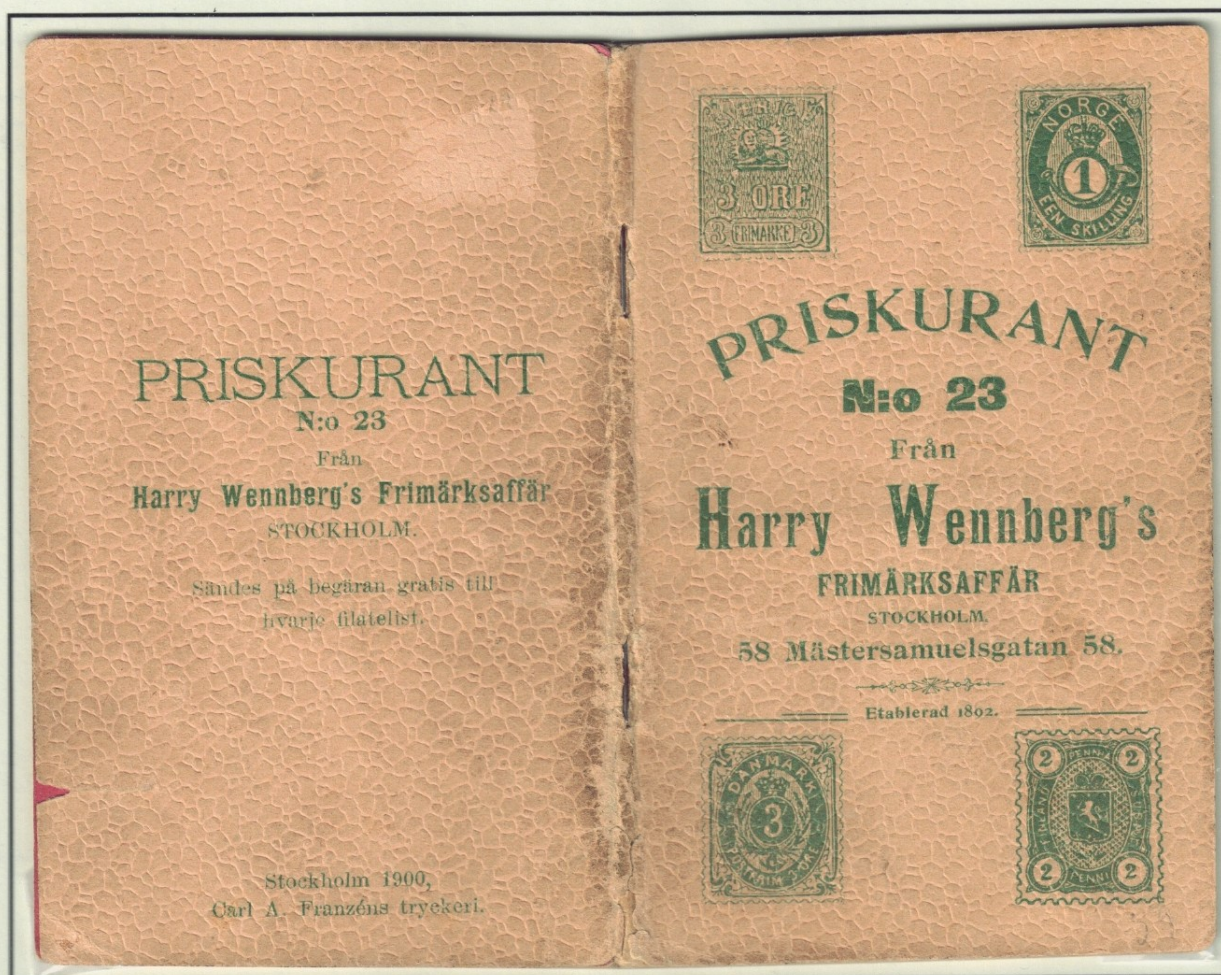
Ett lokalt inrikes brev vägandes mindre än 20 gram, då var portot 5 öre från 1 oktober 1907 till 31 maj 1918. Om brevet vägde mer än 20 gram men mindre än 125 gram så var portot under samma tid 10 öre. Brevet är på baksidan ankomststämplat STOCKHOLM 2 den 10.1.16 4 TUR.

Felaktigt frankerat med ett 10 öres sparmärke, brevet borde blivit lösenbelagt.

Ett inrikes brev vägandes mindre än 20 gram, då var portot 12 öre från 1 juni 1918 till 30 juni 1919. Brevet är på baksidan ankomststämplat STOCKHOLM den 9.2.19 7-8 f.

Felaktigt frankerat med ett 10 öres sparmärke, brevet borde blivit lösenbelagt.

PRISKURANT N:o 23 Från Harry Wennberg's FRIMÄRKSÄFFÄR. Utgiven år 1900 firman etablerades 1892. Häftet innehåller priser under rubrikerna: Nordens frimärken med priser på 1 och 10 st., Satser (per land), Frimärken i paket (från olika länder), Blandade frimärken (25 st från samma land) och tillbehör.

Observera!

Genomläs nedanstående noggrant.

Priserna äro noterade i kronor och öre.

10 % rabatt beviljas ordres öfverstiggande 5 (fem) kronor.

Likvid torde alltid åtfölja ordern.

Likvid kan insändas pr kontant i sedlar, fri- eller sparmärken, eller pr postanvisning.

Af frimärken önskas helst 1—10 öres valörer.

OBS! Order under 2 kronor torde alltid åtföljas af **20 öre** extra till porto och andra omkostnader.

Order öfver 2 kronor expedieras franco med undantag då rekvisitionen gäller album, paket, gummiremsor, dublettböcker o. d.

Order öfver 5 kronor expedieras franco oberoende af vigten.

Likvid från Finland torde insändas i Finska sedlar eller pr postanvisning och torde alltid åtföljas af porto.

PRISLISTA N:o 22 ANNULERAS.

Sida som visar betalningsvillkoren i PRISKURANTEN
Likvid kan insändas pr kontant i sedlar, fri- eller sparmärken, eller pr postanvisning.

Sparmärke

Stämplat HÖRBY
6.12.1895
Sparmärket ej
godkänt för fran-
kering

Ett marginalpar med ett stämpelavtryck
utan datum med texten SVERIGES POST-
SPARBANK.

Förslutningsoblat

Ett inrikes brev som varit förslutet vägandes mindre än 15 gram, då var portot 10 öre från 1 januari 1885 till 30 september 1907. Brevet är stämplat ÅNGBÅTS EXP. No 160 24.12.1895. expeditionen fanns ombord S/S GULDKROKEN som trafikerade Jönköping-Hjo-Karlsborg.

Felaktigt frankerat med ett 10 öres sparmärke, brevet blev satt i lösen med 16 öre.

Ytterligare ett liknande brev finns i ett känt lösenexponat.

26r Sparm.

SVENSKA POSTVERKET.
ADMINISTRATION DES POSTES DE SUÈDE.
INTERNATIONELL POSTANVISNING.
MANDAT DE POSTE INTERNATIONAL

å ett belopp av 10 mark
de la somme de 10 mark
med siffror — en chiffres arabes

Beloppet av mark, francs o. s. v. med bokstäver.
Les unites en boites lettres et en caracteres latins.

att betalas herren
payable à M Haupt & Vogel Fach

Adressort: Hamburg
Lieu de destination:

Adressatens bostad: _____
Adresse du destinataire:

Adressland: Tyskland
Pays de destination:

Gäller för 10 mark motsva-
Bon pour 10 mark rande
soit 5 kr. 50 öre

Redovisningsnr 145 Datum 15-11 Avsändande postkontor. Bureau expéditeur: Helsingborg

Numéro d'émission 145 Date d'émission 15-11

Tjänsteanteckningar Blankett nr 10.
Indications de service (Augusti 1907.)

Vederbörande posttjänstens underskrift.
Signature de l'agent qui adressé le mandat.

Växelkurs: Cours du change: _____
Utbetalt belopp: Somme payée: _____

10 ÖRE 10 ÖRE

10 ÖRE SPARMÄRKE

1511

Redov. postk:s stämpel
HALSINGBORG
1511
Timbre du bureau d'origine

En utrikes postanvisning till Tyskland med ett belopp ej överstigande 36 kronor. Avgiften var 18 öre fram till 30 juni 1921. Postanvisningen är avsänd HALSINGBORG 15.11.19. Postanvisningen är på baksidan stämplad HAMBURG 31 18.11.19 GIRO.

Felaktigt frankerat med bland annat ett 10 öres sparmärke, postanvisningen borde blivit lösenbelagt.

Ytterligare en internationell postanvisning finns registrerad frankerad med samma felaktiga frankering.

Kupongerna var tryckta hos Jacob Bagges Sedeltryckeri och gravyren gjordes av K. Kjörling. Bildformatet var 52 x 16 mm, kartan innehöll 50 märken (5x10) och tandningen var 12.

Enligt Reglementets §7 skulle posttjänstemannen som hade hand om insättningen skriva sitt namn på varje kvittenskupong, senare ändrades detta till att det räckte det med en signatur, vidare skulle ett datumstämpelsavtryck slås som band kvittenskupongen vid motboken.

Tryckt 1896

Kupongerna var tryckta hos Jacob Bagges Sedeltryckeri och gravyren gjordes av K. Kjörling. Bildformatet var 52 x 16 mm, kartan innehöll 50 märken (5x10) och tandningen var 12.

Enligt Reglementets §7 skulle posttjänstemannen som hade hand om insättningen skriva sitt namn på varje kvittenskupong, senare ändrades detta till att det räckte det med en signatur, vidare skulle ett datumstämpelsavtryck slås som band kvittenskupongen vid motboken.

C2. Kvittenskuponger

Kvittenskuponger typ III
Utgivna med början 1926-02-01 på A1-papper

Kvittenskuponger typ III
Nya färger utgivna med början 1929-09 på A1-papper

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Stickney. Kupongernas formatet var 38 x 16 mm, kartan innehöll 50 märken (5x10) och tandningen var 10.

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Stickney. Kupongernas bildformatet var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 10.

C2. Kvittenskuponger

Kvittenskuponger typ V
Utgivna med början 1933 på A3-papper

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Stickney. Kupongernas bildformatet var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 10.

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Stickney. Kupongernas bildformatet var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 10.

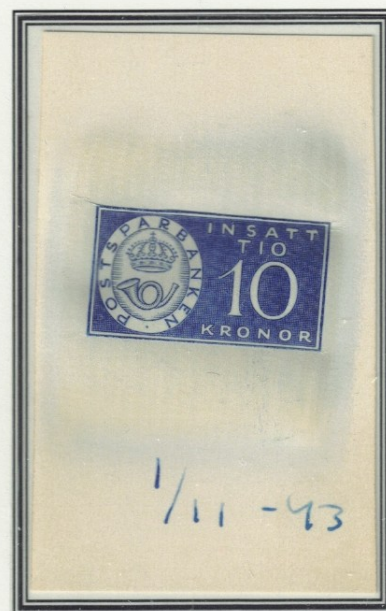

Ett gravyrprov av en icke färdig stans i röd färg på vit kartong med en bläckanteckning 17/5-43.

Det finns mycket få bevara avdrag från de olika stadier av tillverkningsprocessen. På Postmuseum finns dels ett avdrag av moderstansen utan valörbeteckning i grön färg samt tre gravyravdrag i svart färg. Förutom de på Postmuseum finns förutom de här visade ytterligare ett gravyravdrag på privat hand.

Ett gravyravdrag i matt grön färg på vit kartong med en bläckanteckning 11/10.

Ett gravyravdrag i matt blå färg på vit kartong med en bläckanteckning 1/11-43.

C2. Kvittenskuponer

Kvittenskuponer typ VII

Utgivna 1939-1940 på A3-papper

Tryckt Juni 1939

Tryckt Mars 1939

Tryckt Augusti 1940

Tryckt November 1939

Tryckt Maj 1939

Tryckt Januari 1939

Tryckt Januari 1939

Tryckt April 1939

Tryckt November 1939

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Goebel. Kupongernas bildformat var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 13.

Tryckt Mars 1939

Tryckt April 1939

Tryckt November 1938

Tryckt November 1938

Tryckt Juli 1939

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Goebels. Kupongernas bildformatet var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 13.

Kvittenskuponger typ X
Utgiven 1945-08-06

Kvittenskuponger typ VII
Utgivna 1957-1958

Tryckt 1958

Tryckt 1957

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Goebel. Kupongernas bildformatet var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 13.

C2. Kvittenskuponer

Kvittenskuponer typ VIII Utgivna 1957

Kvittenskuponer typ XI Utgivna 1956-1958

Tryckt 1958

Tryckt 1956

Tryckt 1957

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Goebel. Kupongernas bildformat var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 13.

C2. Kvittenskuponer

Kvittenskuponer typ VIII Utgivna 1967-06-01

Kvittenskuponer typ XI Utgivna 1967-06-01

Kupongerna var tryckta hos Postverkets Tryckeri i deras tryckpress av märket Goebel. Kupongernas bildformatet var 38 x 16 mm, varje tryckt ark innehöll 50 märken (5x10) och hade tandning 13.

Sid. 16		ser. 0		Nr 631190 ser. A	
Transport		1321	-		
POSTSPARBANKEN		100	-		
INSÄTT		1921	-		
ETTHUNDRA		276	-		
KRONOR		1697	-		
Summa		2159	-		
KARLSSON K ED					
VIN					
01.02.72 8144					
*455					
Transport					

Sid. 17		ser. 0		Nr 631190 ser. A	
Transport		2159	-		
BANKEN		1000	-		
1976		3152	-		
SUMMA		3100	-		
52					
810316 032 RT		96,00			
37300048 SALDO		148,00			
2 NOV 1981					
Transport					

En helt ny kvittenskupong typ XII som utkom 1972 ersätter de tidigare kupongerna med tryckta belopp. Den nya kupongen är grön till färgen. Den vänstra halvan av etiketten har Riksvapnet till vänster och texten POSTSPARBANKEN upptill. Den högra sidan har vågräta linjer. På den vänstra sidan skriver kassaterminalen ut motboksägarens namn på två rader och på den tredje raden skrivs datum för dagens insättning samt ett transaktionsnummer. På den högra halvan skrivs det insatta beloppet med siffror, föregånget av en asterisk (*) och följt av två --. Kvittenskupongen skall bindas vid insättningen till motboken med en datumstämpel.

Vid utformningen av arken hade man en idé om att varje serie var lämplig för en speciell årskurs, detta var dock inget krav från PostSparBanken, vid användandet.

Varje serie om 10 märken visar motiv från ett speciellt ämnesområde:

Serie	Ämnesområde	Lämplig för Årskurs
1.	Svenska historiska gestalter	5
2.	Tio idrottsgrenar	5
3.	Från diligens till elektriskt lok	5
4.	Svenska tekniker och industrimän	6
5.	Tio ungdomsorganisationer	6
6.	Flygets utveckling	6
7.	Tio fabler	1
8.	Tio sagor av Bröderna Grimm	1

9.	Tio sagor av H.C. Andersen	1
10.	En femörings äventyr	2
11.	Tio barnvisor	2
12.	Aktsamhet är sparsamhet	2
13.	Skansen	3
14.	Våra Hundar	3
15.	På böljan den blå	3
16.	Vårt dagliga bröd	4
17.	Djuren i våra skogar	4
18.	Från postdräng till postflyg	4
19.	Att välja yrke	7
20.	Att söka plats	7
21.	Hur sparmedlen förräntas	7
22.	Tio märkesdagar	3 och uppåt
23.	Svenska historiska byggnader	3 och uppåt
24.	Frimärken med historiska motiv	3 och uppåt

ill elektriskt lok.

Spara litet men envist.

Varsamhet är sparsamhet.

Spara medan du är liten,
postsparbanken ger dig lön
för fliten.

Spara för att bli något,
ha något, betyda något.

Slarva ej med din slant,
så slarvar du ej med din
framtid.

åt och forna dagars dili-
le moderna tågen drivna
förändring som under ti-
samfärdselns område och
nna serie har krävt både
Du förstår säkert att denna
ovärderlig nytta, då Du
tydelse samfärdseln har i

ch fortfarande åtgå för att
ekla samfärdsmedlen här-
från alla duktiga sparare.
ch sätter in på postspar-
de i bankens valv, utan
rbete, byggnader, maski-
er Du däremot de pengar
i sparbössan bliva de ej
tta. Tjäna ditt land genom
m ej att sätta in sparslan-
nksbok, så snart de vuxit

Serie nr 3.

Skolsparhäfte typ nummer 1 för skolsparmärken serie 3 inklustrade. Tryckinformation: Pv. Tr. Sth. 1942 på baksidan.

Ark nummer 1, trycktes 1942 och blev omtryckt 4 gånger mellan 1943 och 1952. Arkets tre serier visar märken inom ämnesområdena: "Svenska historiska gestalter", "Tio idrottsgrenar" och "Från diligens till elektriskt lok". Märkena i första hand avsedda för elever i årskurs 5.

Skolsparmärke serie nummer 4 - 6 i sina tre versioner

Skolsparmärkesark nummer 2, trycktes första gången 1942 med grönfärgad ram och blev omtryckt med blåfärgad ram samma år. Arket fick en moderniserad design med likartade bilder men med en gul ram vid omtryckningen 1962. Märkena i första hand avsedda för elever i årskurs 6.

Skolsparmärke serie nummer 7 - 9

Ser. 7

Tio fabler

Ser. 8

Tio sagor av
Bröderna Grimm

Ser. 9

Tio sagor av
H. C. Andersen

Ark nummer 3, trycktes första gången 1942 och omtryckt tre gånger senast 1951. Arkets tre serier visar märken inom ämnesområdena: "Tio fabler", "Tio sagor av Bröderna Grimm" och "Tio sagor av H. C. Andersen" avsedda i första hand för elever i årskurs 1.

Ark nummer 4, trycktes första gången 1944 och blev omtryckt 6 gånger, senast 1968. Arkets tre serier visar märken inom ämnesområdena: "En femörings äventyr", "Tio barnvisor" och "Aktsamhet är sparsamhet" avsedda för i första hand elever i årskurs 2.

Ark nummer 5, trycktes första gången 1944 och blev omtryckt fyra gånger senast 1958. Arkets tre serier visar märken inom ämnesområdena: "Skansen", "Våra Hundar" och "På böljan den blå" avsedda för i första hand elever i årskurs 3.

Ser. 16

Vårt dagliga
bröd

Ser. 17

Djuren i våra
skogar

Ser. 18

Från postdräng
till postflyg

Ark nummer 6, trycktes första gången 1942 och blev omtryckt 1945 och 1964. Arkets tre serier visar märken inom ämnesområdena: "Vårt dagliga bröd", "Djuren i våra skogar" och "Från postdräng till postflyg" avsedda för elever i årskurs 4.

Ser. 19

Att välja yrke

Ser. 20

Att söka plats

Ser. 21

Hur sparmedlen förräntas

Ark nummer 7, trycktes första gången 1943 och blev omtryckt 1946. Arkets tre serier visar märken inom ämnesområdena: "Att välja yrke", "Att söka plats" och "Hur sparmedlen förräntas" avsedda för elever i årskurs 7.

Ark nummer 8, trycktes 1953. Arkets tre serier visar märken inom ämnesområdena: "Tio märkesdagar", "Svenska historiska byggnader" och "Frimärken med historiska motiv" avsedda för elever i årskurs 3 och uppåt.

Skolsparhäften

År 1942 på hösten levererades de första sparmärkena tillsammans med häften, av den första häftestypen, där sparmärkena skulle klistras in. Jag har identifierat fyra olika huvudtyper av Skolsparhäften, numrerade 1-4.

Häftestyp nr. 1, finns tryckt på ljus gulbrunt papper såväl som på vitt papper. Till vänster finns en 5 cm bred flik, som tillägg till A5 formatet, som skulle vikas in, på fliken skulle de gjorda insättningarna antecknas. På framsidan finns överst en kedja av amoriner med posthorn, därunder ett större blankt utrymme som nere till vänster har en text i litet typsnitt: *Här kan Du själv rita någon bild som ansluter sig till serien.* Därunder namnet på den serie för vilket häftet var avsett. Varje häfte av typ 1 var alltså bara användbart för en serie. Därunder ett utrymme för att fylla i: namn, skola och klass på ägaren till häftet. På baksidan av typ 1 fanns texten Tryckt hos Pv. Tr. Sth. 1942.

Häftestyp nr. 2, finns tryckt på ljus gulbrunt papper såväl som på vitt papper. Formatet är A5 och häftet har två blad som häftats samman och vikts i mitten vilket gav 8

sidor. Framsidan har en bild av en pojke och en flicka. Sidan 2 är för att anteckna gjorda insättningar. Sidan 3, 5 och 7 har 10 rutor, en för varje bild som skall klistrat in i häftet. På sidan 4, 6 och 8 finns mer eller mindre uppmuntrande och informerande texter om sparande. Häftena som är tryckta på ljus gulbrunt papper finns med tryckinformation: Pv. tr. Sth. 1943, 1944, 1946 och 1956. De med vitt papper finns med: Pv. tr. Sth. 1948.

Häftestyp nr. 3, är tryckt på ljus blågrått papper. Framsidan har en bild av en stegrande häst med ryttare som blåser i ett posthorn. För övrigt liknar sidorna de för häfte nr. 2. Tryckinformation på sista sidan: Pv. Tr. Sth. 1957.

Häftestyp nr. 4, finns tryckt på ljus gult papper såväl som på ljus blågrått papper. Framsidan har en bild av fyra barn som sitter och står på en spargris. För övrigt liknar sidorna de för häfte nr. 2. Tryckinformation på sista sidan på de med ljus gult papper: POSTVERKETS TRYCKERI STOCKHOLM 1960. De med ljus blågrått papper finns med POSTVERKETS TRYCKERI STOCKHOLM 1963.

Från starten var Postsparbanken utsatt för konkurrens från de befintliga spar-, affärs- och sockenbankerna. En naturlig konsekvens var att Postsparbanken från begynnelsen utgav

ett stort antal affischer, häften och broschyrer. Till en början var utförandet enkelt i avsaknad av bilder och färger. Med tiden förändrades det som vi skall se.

Ovan

Detta var det första häftet som gavs ut av Postsparbanken. Det omfattar 20 sidor och trycktes 1884 hos Ivar Häggströms Boktryckeri.

Häftet är en tydlig propagandaskrift, utformad för att locka människor att börja spara i Postsparbanken. Utseendet är enkelt: inga bilder och ingen färg – enbart text.

Nedan

Häftet gavs ut av Postsparbanken och trycktes 1905 hos K.L. Beckmans Boktryckeri. Det omfattar 16 sidor och skrevs av Bror Henning i september samma år. Utformningen är enkel: inga bilder, ingen färg – bara text.

Innehållet präglas av en tydlig vilja att förmedla sparsamhetens moraliska och folkbildande betydelse.

Med moderna mått framstår dock språket som högtravande och texten som föga engagerande, särskilt om syftet var att inspirera människor att börja spara i Postsparbanken.

Skriften utgifven på föranstaltande af
Kungl. Styrelsen för Postsparbanken.

Första steget mot att skapa mer modernt marknadsföringsmaterial gjordes 1912. Postsparbanken utlyste då en allmän pristävling med syfte att skriva en kortfattad, populärt hål-

len berättelse som propagerade för sparande bland unga, samt beskrev de fördelar Postsparbanken erbjöd de unga spararna.

SVEN KLINGAS POSTSPARBANKS- BOK

Nedan

År 1924 gjordes en omarbetning av häftet: förklarande text som behandlade tiden som gått sedan 1914, med bland annat första världskriget, lades till, häftet illustrerades i färg. Häftet trycktes hos Göteborgs Litografiska Aktiebolag.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM

Ovan

Vinnaren i tävlingen skulle erhålla 500 kronor. Resultatet av pristävlingen blev häftet *Sven Klingas postsparbanksbok*. I april 1913 meddelades att häftet hade kommit från tryckeriet. Häftet skulle utlämnas kostnadsfritt till allmänheten. Häftet trycktes hos Centraltryckeriet Stockholm. Upplagan var 250.000 exemplar

Sven Klingas POSTSPARBANKSBOK

du skall spara din slant

PRO 3001

du skall
spara
din slant

Ett brev betyder så mycket. Text och musik: Thore Skogman. Sång: Thore Skogman

Du skall spara din slant. Text och musik: Thore Skogman. Sång: Thore Skogman och Renée Agén.

A-sidan: "du skall spara din slant", text, musik och sång Thore Skogman och Renée Agén
B-sidan: "ett brev betyder så mycket", text och musik Thore Skogman, sång Thore Skogman
Skivan spelades in under hösten 1965.

De två första brevkorten

Lyckodrämmarna

kunna bli verklighet om de följas av handling. Läggs därför nu – medan tiderna äro goda – en säker och fast grund för Er framtid.

POSTSPARBANKEN

PT kort typ D2 ovan

"Lyckodrämmarna" ett kort med adresslinjer och en vertikal tvärlinje, men saknar information om var och när kortet är tryckt. Det första PT-kortet i D-familjen enligt min uppfattning.

PT kort typ D3 till höger

"SEMESTER", med reklam för Statens Järnvägar - SJ. Tryckt på Statens Reproduktionsanstalt, utgivet av Postspargbanken men alltså inte tryckt av Postens Tryckeri. Bilden visar skådespelaren Gustav Lövås "handlare Sjökvist" som visar sin motbok (skryt med) för bl.a. Wiktor "Kulörten" Andersson.

Postspargbanken hade ett stort behov av marknadsföringsmaterial, ett exempel är tryckta brevkort med propaganda för sparande. Det första kortet togs fram 1939 och hade texten "En hälsning från Postspargbanken".

Alfred Weiss och Ingvar Öberg tog 1982 fram en förteckning över vykort utgivna av Postverket och tryckta på Postverkets Tryckeri (PT-kort). Syftet med korten var att öka skrivandet av brevkort i Sverige. Bara en mindre mängd av alla PT-korten tillverkades för Postspargbanken, de fick littera D. Undantagsvis finns kort som inte är tryckta på Postverkets tryckeri men utgivna av Postverket upptagna.

Till en början delade Postspargbankens "konsulenter" (säljare) ut korten på sina möten hos sparklubbar och vid liknande tillfällen.

I förteckningen finns kort som saknar ett brevkorts kännetecken: adresslinjer, tvärlinje, frankeringsruta mm. För dessa ifrågasätter jag riktigheten av att de skall inkluderas i PT-kortens förteckning.

PT-kort som korten kallades, blev ett stort samlingsområde på 70- och 80-talet, så stort att det syfte som Posten hade med att trycka dem, att öka brevkortsskrivandet, inte uppfylldes. Istället så drog samlare land och rike kring för att besöka postkontor, där kort fanns utlagda, och plocka till sig så många som möjligt till sina samlingar av PT-kort. Kort som aldrig blev frankerade och skickade!

SEMESTER

SÄTT I GÅNG NU..spara för semestern i sparklubb eller på sparbok med

POSTSPARBANKEN

SJ BILLIGA RUNDTURER - SJ FAMILJEBILJETTER

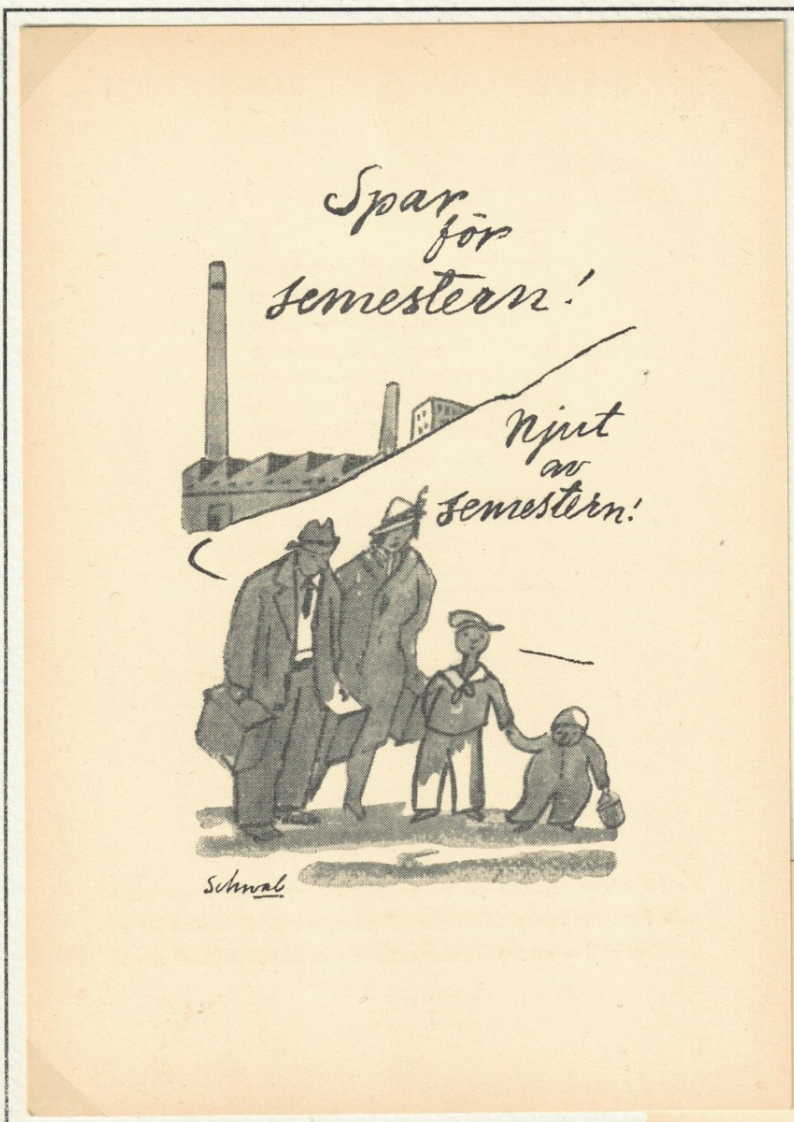
Spara för semestern - Njut av semestern

För att uppmuntra semestersparandet tog Postsparbanken fram en serie av fyra kort (D4 - D7). Kortens baksida var identiska och innehöll information dels om att det fanns en speciell semestersparbok och dels en uppmaning till att bilda sparklubbar på arbetsplatserna.

Bildsidorna upptas av olika teckningar utförda av konstnären Eigil Schwab.

Dessa fyra kort saknar samtliga ett brevkorts kännetecken: adresslinjer, tvärlinje, frankeringsruta mm. Därför ifrågasätter jag riktigheten av att de skall inkluderas i en förteckning över PT-kortens. **Men de är ju trevliga propaganda-/reklamkort för postsparbanken.**

På kortet finns information var och när kortet är tryckt: Pv. Tr. Sth. 1939

PT kort typ D4 ovan

På samtliga korts baksida finns överst texten:

Önskar Ni spara till semestern och innehar Ni icke redan en vanlig postsparbanks härför, kan Ni få en särskild semesterparbok att spara i. Semestersparboken är försedd med teckningar av konstnären Eigil Schwab. Sätt igång och spara på semestersparboken - den blir ett bra resekreditiv när Ni sedan skall ut på semesterresa.

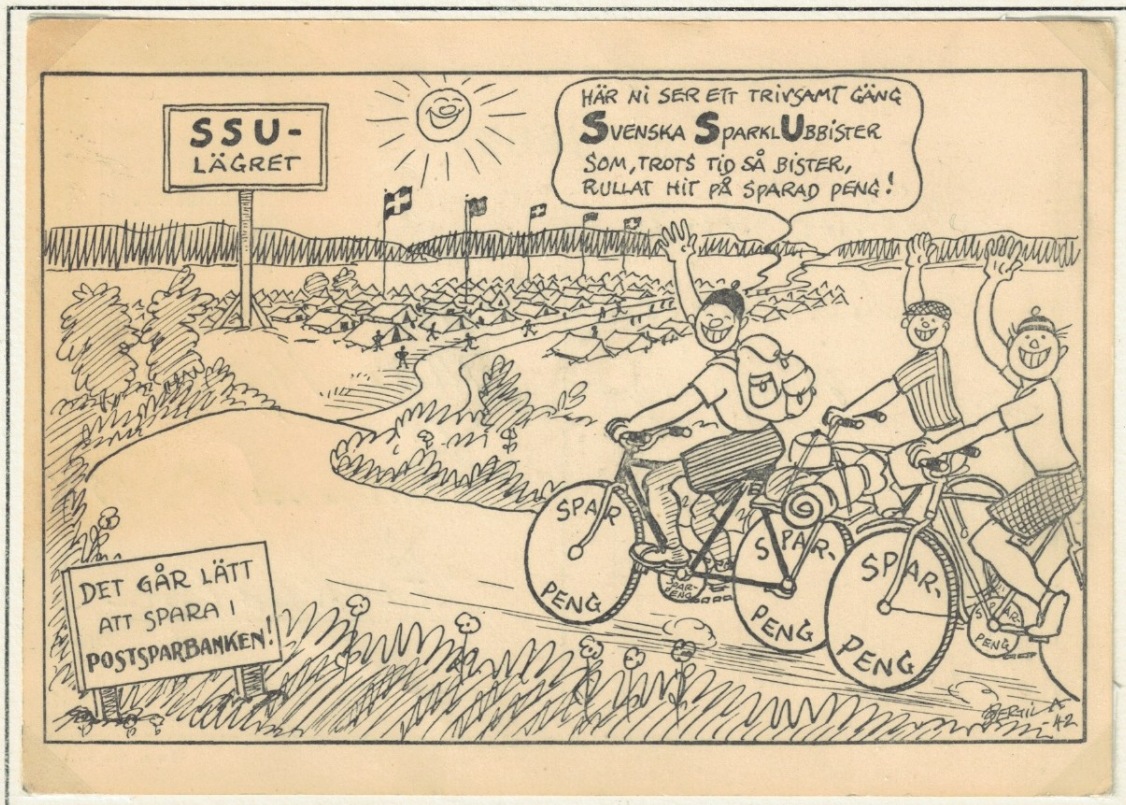
PT kort typ D5 till höger

På samtliga korts baksida finns nederst texten:

Är Ni några stycken på en arbetsplats, spara då i en sparklubb med Postsparbanken. Det går lätt att spara sida vid sida för ett bestämt mål - en trevlig semester, en resa och mycket annat.

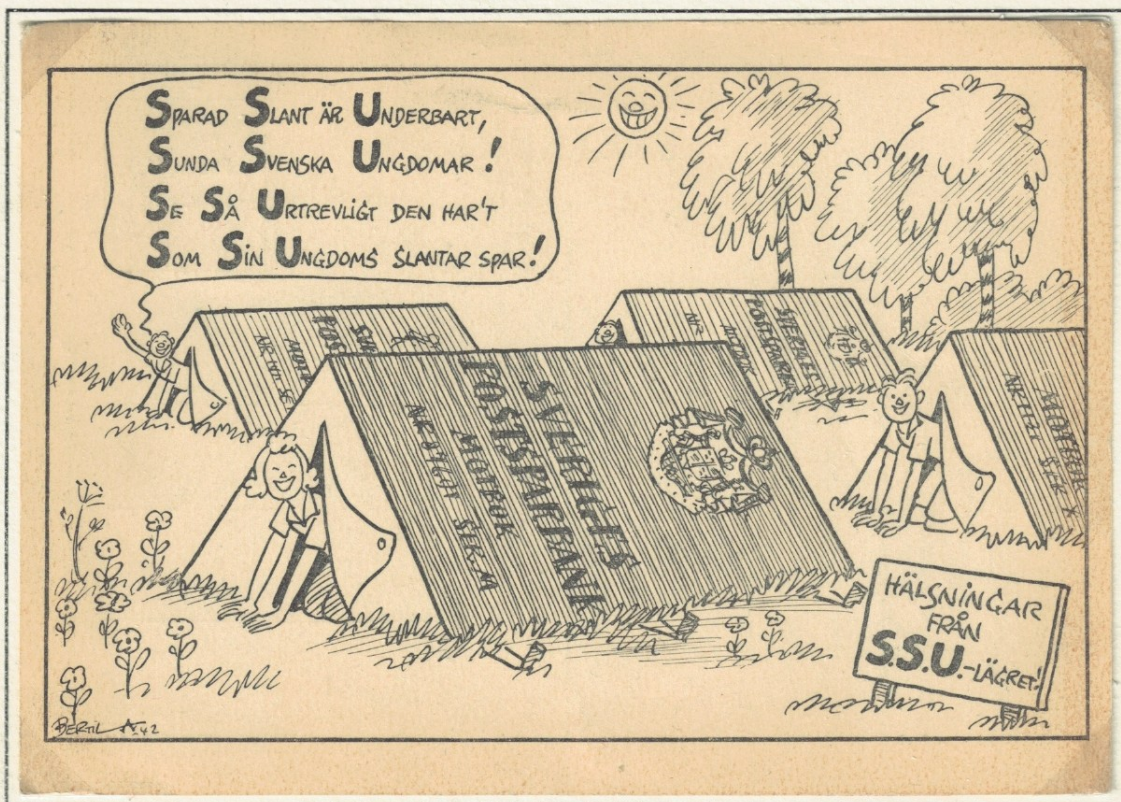
Det går lätt att spara i PostSparBanken

Kort utgivet till SSU - lägret i Malmköping midsommaren 1942.

Kortet delades ut till deltagarna på lägret. Vän av ordning kan kanske tycka att detta var en otillbörlig koppling mellan Postverket och det Socialdemokratiska partiets ungdomsverksamhet. Tryckinformation: Pv.tr.Sth.1942. Tecknat av Bertil Almqvist signaturen Bertila.

Hälsningar från SSU - lägret

Kort utgivet till SSU - lägret i Malmköping midsommaren 1942.

Tryckinformation: Pv.tr.Sth.1942. Tecknat av Bertil Almqvist signaturen Bertila. Bertil Almqvist var en svensk barnboksförfattare, illustratör och tidningstecknare. Han var bland annat mannen bakom bilderböckerna *Barna Hedenhös*, han ritade även tigern som ingick i *En svensk tiger* - kampanjen under andra världskriget.